

Hallituksen esitys Eduskunnalle Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen (*Rooman yleissopimus*) sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen (*liittymissopimus*). Liittymissopimus allekirjoitettiin Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996.

Rooman yleissopimuksella vahvistetaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevat yhdenmukaiset säännöt. Yleisenä periaatteena yleissopimuksessa on, että sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet. Eräissä tapauksissa, muun muassa kuluttajasopimuksissa ja työ-sopimuksissa, tällaisella lakiviittauksella on kuitenkin rajoitettu vaikutus. Jos lakiviittaus-ta ei ole tehty, sovelletaan sopimukseen sen valtion lakia, johon se läheisimmin liittyy.

Rooman yleissopimus on toissijainen suhteessa muihin kansainvälisiin sopimuksiin ja

Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä mainitun lainsäädännön täytäntöön panemiseksi yhdenmukaistettuun kansalliseen lainsäädäntöön.

Liittymissopimuksen voimaansaattamisen vuoksi ehdotetaan lisäksi kumottavaksi kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista annettu laki, joka sisältää Rooman yleissopimuksen kanssa päällekkäisiä ja osin ristiriitaisia säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan myös eräihin muihin lakeihin sisältyvien lainvalintasäännösten kumoamista. Lisäksi ehdotetaan muutoksia työ-sopimuslakiin, eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus-sopimuksiin sovellettavasta laista annettuun lakiin ja kuluttajansuojalakiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Liittymissopimus tulee Suomen osalta voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun Suomi on tallettanut ratifioimiskirjansa.

SISÄLLYSLUTTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö	4
Yleistä	4
Laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista	4
Erityisiä sopimuksia koskevat lainvalintasäännökset	5
1.2. Rooman yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset	7
Yleistä	7
Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus	8
Rooman yleissopimus	8
Vuoden 1988 ensimmäinen ja toinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta	9
Rooman yleissopimuksen tulkitsijana	9
2. Rooman yleissopimuksen ja Suomen voimassa olevan oikeuden keskeiset erot ...	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	9
3.1. Liittymissopimuksen voimaansaattaminen	9
3.2. Kuluttajansuojalaki	10
3.3. Työlainsäädäntö	10
3.4. Vakuutusyhtiöitä ja luottolaitoksia koskevat säännökset	11
4. Esityksen vaikutukset	11
5. Asian valmistelu	11
5.1. Liittymissopimusneuvottelut	11
5.2. Valmistelu Suomessa	11
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Rooman yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset	13
1.1. Liittymissopimus 13	13
1.2. Rooman yleissopimus	14
1.3. Vuoden 1988 ensimmäinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana	21
1.4. Vuoden 1988 toinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana	22
1.5. Vuoden 1984 ja vuoden 1992 yleissopimus	22
2. Lakiehdotusten perustelut	23
2.1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	23
2.2. Työsopimuslaki	23
2.3. Laki eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutussopimuksiin sovellettavasta laista	23
2.4. Kuluttajansuojalaki	24

3. Voimaantulo	24
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	24
5. Säättämisjärjestys	25

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	26
2. Laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain kumoamisesta	26
3. Laki työsopimuslain muuttamisesta	27
4. Laki merimieslain 87 §:n kumoamisesta	27
5. Laki merityöaikalain 16 c §:n kumoamisesta	28
6. Laki merimiesten vuosilomalain 28 §:n kumoamisesta	28
7. Laki eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta	28
8. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §:n kumoamisesta	29
9. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 22 §:n kumoamisesta	29
10. Laki kuluttajansuojalain 4 ja 12 luvun muuttamisesta	30

LIITTEET

Liite 1: Rinnakkaistekstit	31
3. Laki työsopimuslain muuttamisesta	31
7. Laki eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta	33
8. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §:n kumoamisesta	34
9. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 22 §:n kumoamisesta	34
Liite 2: Rooman yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset	35
1. Liittymissopimus	35
2. Rooman yleissopimus	37
3. Vuoden 1988 ensimmäinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana	45
4. Vuoden 1988 toinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana	48
5. Vuoden 1984 yleissopimus	49
6. Vuoden 1992 yleissopimus	50

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Yleistä

Yleiset säännökset siitä, miten varallisuus-oikeudellisiin sopimuksiin sovellettava laki määräytyy, kun sopimuksella on liittymiä useampiin valtioihin, sisältyvät kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista annettuun lakiin (466/1988), jäljempänä *yleislaki*. Yleislain säännökset ovat toissijaisia siten, että muussa laissa olevat lainvalintasäännökset syrjäyttävät ne.

Erityisiä sopimuksia koskevia lainvalintasäännöksiä on kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista annetussa laissa (387/1964), työsopimuslaissa (320/1970), eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutusopimuksiin sovellettavasta laista annetussa laissa (91/1993), jäljempänä *kansainvälisluonteisista vakuutusopimuksista annettu laki*, merilaissa (674/1994) sekä vekselilaissa (242/1932) ja shekkilaissa (244/1932).

Lainvalintasäännöksiä ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten sekä ulkomaisten vakuutusyhtiöiden Suomessa harjoittamasta toiminnasta on ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetussa laissa (1608/1993) ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995).

Yksipuolisia, vain Suomen lain soveltamista tarkoittavia säännöksiä on merimieslaissa (423/1978), merityöaika-laissa (296/1976), työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetussa laissa (248/1982), merimiesten vuosilomalaissa (433/1984) ja tiekuljetussopimuslaissa (345/1979).

Laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista

Yleislaki säädettiin, koska säädännäisten lainvalintasäännösten niukkuus vaikeutti lopputuloksen ennakoimista ja aiheutti siten epävarmuutta kansainvälisissä oikeussuhteissa. Yleislakia säädettäessä pidettiin tärkeänä, että eri valtioiden lainvalintasäännöt ovat mahdollisimman yhtenäiset, jotta se, minkä valtion tuomioistuimessa asiaa käsitellään,

vaikuttaisi mahdollisimman vähän lopputulokseen. Tämän katsottiin parhaiten toteutuvan siten, että yleislaki vastaisi pääperiaatteiltaan Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen (*Rooman yleissopimus*) määräyksiä.

Yleislakia sovelletaan sellaisiin yksityisoikeudellisiin sopimuksiin ja yksipuolisiin sitoumuksiin, joilla on liittymiä kahteen tai useampaan valtioon (1 §). Eräät sopimukset ja yksipuoliset sitoumukset on suljettu pois lain soveltamisalasta. Lakia ei sovelleta vekseleihin ja shekkeihin, kuljetussopimuksiin eikä välitys- tai oikeuspaikkasopimuksiin (2 §:n 1 mom).

Pääperiaatteena laissa on, että sopijapuolet voivat sopia siitä, minkä valtion lain mukaan heidän keskinäistä sopimussuhdettaan arvostellaan (4 §:n 1 mom). Poikkeuksen muodostavat kuluttajasopimukset, joihin sovelletaan laissa säädettyä edellytyksin kuluttajan kotipaikan lakia. Kyseistä lakia ei voida syrjäyttää lakiviittauksella (10 §:n 1 mom).

Jos sopijapuolet eivät ole sopineet sovellettavasta laista, sovelletaan sopimukseen sen valtion lakia, johon sopimus kaikki olosuhteet huomioon ottaen läheisimmin liittyy (5 §:n 1 mom). Jos jonkun sopijapuolen suoritus on sopimukselle luonteenomainen, sopimuksen katsotaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa tällä sopijapuolella on liikepaikka. Oletus on kuitenkin kumottavissa, jos sopimus kaikki olosuhteet huomioon ottaen selvästi liittyy läheisemmin muuhun valtioon (5 §:n 2 mom).

Lakiin sisältyy niin sanottu *ordre public* -periaate. Jos vieraan valtion lain soveltaminen johtaisi Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaiseen tulokseen, on sopimukseen tältä osin sovellettava Suomen lakia (11 §).

Sen estämättä, että sopimusta on arvosteltava vieraan valtion lain mukaan, voidaan sopimukseen soveltaa sellaisia Suomen oikeuden pakottavia säännöksiä, joita niiden julkisoikeudellinen luonne taikka niihin muuten liittyvä tärkeä yleinen etu huomioon ottaen on katsottava tarkoitettua soveltaa sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta (12 §).

Erityisiä sopimuksia koskevat lainvalintasäännökset

Irtaimen esineen kauppa. Kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista annettu laki perustuu Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä valmisteltuun kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista tehtyyn sopimukseen (SopS 28/1964), jäljempänä *vuoden 1955 yleissopimus*. Vuoden 1955 yleissopimuksen ovat Suomen lisäksi ratifioineet Belgia, Italia, Niger, Norja, Ranska, Ruotsi, Sveitsi ja Tanska.

Lakia sovelletaan kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan, ei kuitenkaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen kauppaan (1 §:n 2 momentti). Laki ei koske sopimuskumppanien oikeustoimikelpoisuutta, sopimuksen muotoa eikä sopimuksen vaikutuksia kolmansiin (2 §).

Pääperiaatteena laissa on, että osapuolet voivat sopia kauppaan sovellettavasta laista. Jollei lakiviittausta ole tehty, sovellettavaksi tulevat kiinteät liittymäsäännökset (4 ja 5 §). Tällöin sopimukseen sovelletaan pääsääntöisesti myyjän kotipaikan lakia. Jos myyjä tai hänen edustajansa on ottanut vastaan tilauksen siinä valtiossa, jossa ostajalla on vakinaisen kotipaikka tai jossa tilauksen tehnyt ostajan omistama liikelaitos sijaitsee, sovelletaan kuitenkin kyseisen valtion lakia.

Irtaimen esineen kauppaan sovellettavasta laista tehtiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä uusi yleissopimus vuonna 1985. Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan eikä Suomi ole ratifioinut sitä. Vuoden 1985 yleissopimus on laajempi ja yksityiskohtaisempi kuin vuoden 1955 yleissopimus.

Rinnan kansainvälisyksityisoikeudellisten sääntöjen kanssa on kehitetty yhtenäisiä oikeussäännöksiä kansainvälisestä tavarankaupasta, koska lainvalintasäännöt eivät ole turvanneet riittävää yhdenmukaisuutta. Yhtenäisiä oikeussäännöksiä sisältyy muun muassa kansainvälistä tavarankauppaa koskevista sopimuksista Wienissä 11 päivänä huhtikuuta 1980 tehtyyn yleissopimukseen (SopS 50/1988), jäljempänä *Wienin yleissopimus*. Sen on Suomen lisäksi ratifioinut 45 muuta valtiota.

Wienin yleissopimusta sovelletaan tavarankauppaa koskeviin sopimuksiin sellaisten sopijapuolten välillä, joiden liikepaikat ovat

eri valtioissa, kun valtiot ovat sopimusvaltioita tai kun kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt johtavat sopimusvaltion oikeuden soveltamiseen (1 artiklan 1 kappale). Yleissopimus ei koske henkilökohtaiseen taikka perheen tai kotitalouden käyttöön ostetun tavarankauppaa (2 artiklan a kappale). Suomen Wienin yleissopimukseen tekemän varaman nojalla yleissopimusta ei sovelleta tapauksissa, joissa sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat Pohjoismaissa.

Työsopimukset. Yleislain säätämisen yhteydessä työsopimuslakiin lisättiin kansainvälisluonteisia työsopimuksia koskeva 5 a luku. Luvun säännökset poikkeavat Rooman yleissopimuksen määräyksistä.

Työsopimuslaissa on annettu osapuolille rajoitettu oikeus sopia sovellettavasta laista. Osapuolilla on oikeus sopia, että työsopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa työ pääasiallisesti tehdään tai jossa työntekijällä on kotipaikka taikka jossa työnantajalla on liikepaikka. Lakiviittaus on tehtävä kirjallisesti (51 a §:n 3 mom).

Jos lakiviittausta ei ole tehty, kansainvälisluontoiseen työsopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa työntekijällä on kotipaikka. Edellytyksenä on, että työnantajalla on kyseisessä valtiossa liikepaikka. Muuten työsopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa työ pääasiallisesti tehdään, tai jos työtä ei voida katsoa tehtävän pääasiallisesti jossain valtiossa, sen valtion lakia, jossa työnantajalla on liikepaikka (51 a §:n 1 mom). Jos työsopimus kaikki olosuhteet huomioon ottaen yksittäistapauksessa selvästi läheisemmin liittyy muuhun kuin edellä mainittujen säännösten nojalla läheisimmäksi oletettuun valtioon, sovelletaan sopimukseen kuitenkin tämän toisen valtion lakia (51 a §:n 2 mom).

Kun työsopimukseen sovelletaan muuta kuin sen valtion lakia, jossa työ tehdään, on työsopimuslain mukaan otettava huomioon työolosuhteita koskevat työntekopaikalla voimassa olevat pakottavat oikeusohjeet (51 b §).

Työsopimuksiin sovellettavina, Suomen oikeuden pakottavina oikeusohjeina on pidetty lähinnä työaikaa ja työoloja koskevia säännöksiä sekä lisäksi sellaisia säännöksiä, joilla pyritään erityisesti suojaamaan heikompaa osapuolta.

Oikeustilan selventämiseksi työsopimuslain 17 §:ään lisättiin vuonna 1996 uusi 6 momentti (466/1996), jossa säädetään, että kyseisen pykälän 1 ja 2 momentin työehtosopi-

musten yleissitovuutta koskevat työ sopimuslain säännökset ovat yleis lain 12 §:ssä tarkoitettuja, Suomen oikeuden pakottavia säännöksiä. Poikkeuksen pakottavuudesta muodostavat tietyt, lähinnä koneen, laitteen tai asiantuntijajärjestelmän hankintaan, asennukseen, korjaukseen tai huoltoon liittyvät työt, jos ne ovat tilapäisiä eikä niitä voida teettää kotimaisella työvoimalla.

Merimieslaissa, merityöaikalaissa, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetussa laissa ja merimiesten vuosilomalaissa on soveltamisalasäännöksiä, jotka vaikuttavat kansainvälisluonteiseen työ sopimukseen sovellettavan lain määräytymiseen. Kyseisten lakien säännöksiä sovelletaan tietyin poikkeuksin suomalaisessa aluksessa tehtävään työhön (lakien 1 §). Sopimusvapauden rajoittaminen edellä mainitulla tavalla perustuu osin Kansainvälisen työjärjestön yleiskokouksessa valmisteltuihin merityötä koskeviin yleissopimuksiin, muun muassa kauppalaiksissa noudatettavasta vähimmäistasosta tehtyyn yleissopimukseen n:o 147 (SopS 54/1979). Kyseinen yleissopimus velvoittaa sopimusvaltiota säätämään sen alueella rekisteröidyille aluksille lainsäädäntöä, joka täyttää yleissopimuksessa tai sen liitteessä mainituissa yleissopimuksissa asetetut vähimmäisvaatimukset.

Työministeriö voi merimieslain 86 §:n, merityöaikalain 16 a §:n ja merimiesten vuosilomalain 26 §:n mukaan tietyin edellytyksin hakemuksesta vapauttaa ulkomaisen työnantajan soveltamasta kyseisiä lakeja joko kokonaan tai osittain sellaisella suomalaisella aluksella, joka on kokonaan tai osaksi luovutettu ulkomaalaisen käyttöön.

Lisäksi merimieslaki (87 §), merityöaikalaki (16 c §) ja merimiesten vuosilomalaki (28 §) voivat valtioneuvoston määräyksestä tulla sovellettaviksi ulkomaalaisessa aluksessa suomalaisen työnantajan ja suomalaisten työntekijöiden välisissä työsuhteissa. Käytännössä valtioneuvoston päätöksen antaminen on edellyttänyt, että aluksen lippuvaltion lainsäädännön mukaan on mahdollista soveltaa ulkomaista lainsäädäntöä. Edellä mainitut säännökset eivät perustu kansainvälisten yleissopimusten määräyksiin.

Vakuutus sopimukset. Kansainvälisluonteisista vakuutus sopimuksista annetulla lailla on saatettu voimaan kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset Euroopan yhteisöjen eräissä vakuutusdirektiiveissä (direktiivit 88/357/ETY, 90/619/ETY ja

92/49/ETY). Kansainvälisluonteisista vakuutus sopimuksista annettu laki koskee tapauksia, joissa sekä vakuutuksenantajan päähallintopaikka että se toimipaikka, josta vakuutus on myönnetty, sijaitsevat Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ETA-valtio). Lisäksi lain soveltamiseksi edellytetään, että vahinkovakuutuksen kattama riski sijaitsee ETA-valtiossa tai henkivakuutuksen ottajan vakainainen asuinpaikka on ETA-valtiossa. Jos henkivakuutuksenottaja on oikeushenkilö, edellytetään, että tämän sopimukseen liittyvä toimipaikka on ETA-valtiossa (1 §:n 1 momentti).

Sovellettava laki määräytyy yleis lain mukaan niiden kansainvälisluonteisten vakuutus sopimusten osalta, jotka eivät kuulu kansainvälisluonteisista vakuutus sopimuksista annetun lain soveltamisalaan.

Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön on noudatettava Suomessa harjoittamassaan toiminnassa Suomen lakia. Lisäksi ulkomaisen vakuutusyhtiön on noudatettava Suomen viranomaisen päätöksiä ja määräyksiä sekä vastattava Suomen tuomioistuimissa, jollei Suomen kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu (58 §).

Kuljetus sopimukset. Merikuljetukset. Kapapaletavaran kuljetusta koskevia merilain säännöksiä on sovellettava, kun kuljetuksella on laissa säädetty pohjoismainen liittymä (13 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentti). Lisäksi säännöksiä on sovellettava muissa 13 luvun 2 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa, jolleivät osapuolet ole toisin sopineet. Aluksen rahtaus koskevia merilain säännöksiä sovelletaan Suomen sisäisessä liikenteessä sekä Pohjoismaiden välisessä liikenteessä (14 luvun 1 §:n 3 momentti). Pohjoismailla tarkoitetaan merilaissa Suomea, Norjaa, Ruotsia ja Tanskaa. Merilain 13 ja 14 luvun sisältämät lainvalintasäännökset ovat lähes tulkoon samanlaiset Ruotsin ja Tanskan vastaavien säännösten kanssa.

Merilain 15 luvussa säädetään tehottomiksi sellaiset sopimusehdot, jotka rajoittavat eräiden merilain säännösten mukaisia matkustajan oikeuksia, jos matkustajan kuljetus tapahtuu Pohjoismaiden sisäisessä liikenteessä taikka liikenteessä näistä maista taikka näihin maihin. Sopimusehdot ovat tehottomia siitä riippumatta, mitä lakia kuljetukseen on muutoin sovellettava (15 luvun 21 §:n 2 momentin 1 kohta). Kun kuljetuksella ei ole edellä tarkoitettua pohjoismaista liittymää,

matkustajien oikeuksia rajoittavat sopimusehdot ovat tehottomia, jos Suomen lakia on yleisten suomalaisten lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava (15 luvun 21 §:n 2 momentin 2 kohta).

Rautatiekuljetukset. Rautatiekuljetussopimukseen sovellettava laki määräytyy kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 5/1985 ja 75/1996), jäljempänä *COTIF*, A liitteessä olevien CIV-sääntöjen mukaisesti, kun sopimus koskee matkustajien ja matkatavaran kuljetusta kansainvälisin kuljetustodistein, jotka on laadittu vähintään kahden valtion aluetta koskevalle matkalle edellyttäen, että matka käsittää yksinomaan linjaluetteloon merkittyjä linjoja (A liitteen 1 artiklan 1 §:n 1 mom). Kaikki merkittävimmät rautatielinjat, Venäjää lukuun ottamatta, on merkitty luetteloihin. CIV-säännöissä määrätään muun muassa matkatavaran luovutukseen, maksun palautukseen ja lisämaksuihin sekä myöhästymis- tai peruuttamistapauksissa rautatien vastuuseen sovellettavasta laista. Jos yhtenäisissä oikeussäännöksissä, lisämääräyksissä ja kansainvälisissä tariffeissa ei ole toisin määrätty, noudatetaan kansallista oikeutta (8 artikla).

COTIF:n B liitteessä olevia CIM-sääntöjä sovelletaan kaikkiin tavaralahetyksiin, jotka jätetään kuljetettavaksi suoralla rahtikirjalla sellaista tietä, joka kulkee vähintään kahden valtion alueen kautta ja käsittää yksinomaan linjaluetteloon merkittyjä linjoja (B liitteen 1 artiklan 1 §). CIM-säännöt sisältävät lainvalintamääräyksen tavarantoimituksen sekä vaateen vanhentumisen lakkauttamisesta ja keskeyttämisestä. Lisäksi CIM-säännöt sisältävät samankaltaisen määräyksen kansallisen oikeuden soveltamisesta kuin CIV-säännöt (10 artikla).

Tiekuljetukset. Tiekuljetussopimuslakia sovelletaan moottoriajoneuvolla tapahtuvaan tavarantoimitukseen, jos se tapahtuu Suomen ja vieraan valtion välillä tai sellaisten vieraiden valtioiden välillä, joista ainakin toinen on tavarantoimituksen kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 50/73 ja SopS 85/1980), jäljempänä *CMR*, osapuoli. Lakia ei kuitenkaan sovelleta kansainväliseen kuljetukseen, johon yleisten kansainvälisen yksityisoikeuden periaatteiden mukaan on sovellettava toisen sanottuun yleissopimukseen liittyneen valtion lakia (1 §:n 1 mom). Sopimusehto, jolla poiketaan edellä mainituista

säännöksistä, on mitätön (5 §:n 1 mom). Tiekuljetussopimuslaki perustuu *CMR:n* määräyksiin.

Suomen lakiin ei sisälly lainvalintasäännöksiä moottoriajoneuvoilla suoritettavista matkustajien kuljetusta koskevista sopimuksista.

Ilmakuljetukset. Ilmakuljetussopimuksista säädetään kuljetuksesta ilma-aluksessa annetussa laissa (289/1937), ilmakuljetussopimuslaissa (254/1980) ja ilmakuljetuslaissa (387/1986). Kaksi ensiksi mainittua lakia on kumottu, mutta niitä on Suomen kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden vuoksi sovellettava eräisiin valtioihin nähden. Ilmakuljetussopimukseen sovellettava laki riippuu siitä, mistä tai minne kuljetus tapahtuu. Kuljetuksesta ilma-aluksessa annettua lakia sovelletaan, jos kuljetus tapahtuu Suomen ja sellaisen vieraan valtion välillä, joka on liittynyt eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtäläistytymisestä tehtyyn yleissopimukseen (SopS 26/1937), jäljempänä *Varsovan yleissopimus*. Ilmakuljetussopimuslakia sovelletaan kuljetukseen Suomen ja sellaisen vieraan valtion välillä, joka on liittynyt Varsovan yleissopimukseen sellaisena kuin se on muutettuna Haagissa vuonna 1955 tehdyllä pöytäkirjalla (SopS 37/1977). Ilmakuljetuslakia sovelletaan kotimaan kuljetuksiin ja kuljetuksiin Suomen ja sellaisen vieraan valtion välillä, joka ei ole liittynyt Varsovan yleissopimukseen sen enempää sen alkuperäisessä muodossa kuin muutettunakaan.

Osapuolten oikeutta sopia sovellettavasta laista on rajoitettu. Ilmakuljetuslain 37 §:n mukaan sopimusehto on mitätön, jos sovellettavasta laista sovitaan ilmakuljetuslain säännöksistä poiketen kuljetussopimuksessa tai muutoin ennen vahingon sattumista. Myös kuljetuksesta ilma-aluksessa annettu laki (32 §) sekä ilmakuljetussopimuslaki (39 §) sisältävät samansisältöisen säännöksen.

1.2. Rooman yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset

Yleistä

Rooman yleissopimus avattiin allekirjoitettavaksi 19 päivänä kesäkuuta 1980. Rooman yleissopimus jatkaa tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa kos-

kevalla Brysselin yleissopimuksella aloitettua kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvan lainsäädännön yhdenmukaistamista. Yleissopimuksella vahvistetaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevat yhdenmukaiset säännöt.

Rooman yleissopimus on suljettu sopimus siten, että vain Euroopan yhteisöjen jäsenvaltiot voivat liittyä siihen. Sitä muutettiin Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 1984 allekirjoitetulla yleissopimuksella ja Funchalissa 18 päivänä toukokuuta 1992 allekirjoitetulla yleissopimuksella. Kyseisillä yleissopimuksilla Kreikka, Espanja ja Portugali liittyivät Rooman yleissopimukseen. Rooman yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1991. Yleissopimuksen sisältöä selittävä muistio, jäljempänä *selitysmuistio*, on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 30 päivänä lokakuuta 1980 (OJ C 282, s. 1).

Rooman yleissopimukseen liittyy jäsenvaltioiden 19 päivänä joulukuuta 1988 allekirjoittamat kaksi pöytäkirjaa, joilla annetaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle, jäljempänä *EY:n tuomioistuin*, tietty toimivalta tulkita Rooman yleissopimusta sekä muita vuoden 1988 ensimmäisessä pöytäkirjassa mainittuja asiakirjoja. Pöytäkirjat eivät ole vielä tulleet voimaan. Niistä tehty selitysmuistio on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 9 päivänä maaliskuuta 1990 (OJ C 219, s. 19).

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvän asiakirjan 4 artiklan 2 kohdan mukaan Suomi, Ruotsi ja Itävalta ovat velvollisia liittymään Rooman yleissopimukseen ja siihen liittyviin pöytäkirjoihin yhteisön tuomioistuimesta yleissopimuksen tulkitsijana. Liittymissopimus allekirjoitettiin Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996. Liittymissopimuksesta on tehty selitysmuistio, joka on hyväksytty oikeus- ja sisäasiainministerineuvoston kokouksessa 26 päivänä toukokuuta 1997. Selitysmuistiota ei ole vielä julkaistu.

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus

Liittymissopimuksella Suomi, Ruotsi ja Itävalta liittyvät Rooman yleissopimukseen siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä vuoden 1988 ensimmäiseen ja toiseen

pöytäkirjaan (1 artikla).

Liittymissopimuksella muutetaan Rooman yleissopimukseen liitettyä pöytäkirjaa niin, että myös Suomelle ja Ruotsille annetaan oikeus pitää voimassa tavaroiden merikuljetuksia koskevat lainvalintasäännökset sekä muuttaa näitä säännöksiä noudattamatta Rooman yleissopimuksen 23 artiklassa määrättyä menettelyä (2 artikla). Alkuperäisen pöytäkirjan mukaan Tanskalla oli vastaavanlainen oikeus.

Lisäksi liittymissopimuksella tehdään tekninen mukautus vuoden 1988 ensimmäiseen pöytäkirjaan. Mukautuksella pöytäkirjaan lisätään tuomioistuint, joilla on oikeus uusissa jäsenvaltioissa pyytää ennakkoratkaisua yleissopimuksen tulkinnasta (3 artikla).

Rooman yleissopimus

Soveltamisala. Rooman yleissopimusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin sopimusvelvoitteisiin silloin, kun niillä on liittyvä useampaan kuin yhteen valtioon. Eräät sopimusvelvoitteet on suljettu pois yleissopimuksen soveltamisalasta (1 artikla).

Yleissopimuksen soveltamisala on yleinen siten, että sen mukaisesti määrättyä lakia sovelletaan, vaikka se on muun kuin sopimusvaltion laki (2 artikla). Ajallisesti yleissopimuksen soveltaminen on rajattu sopimuksiin, jotka on tehty sen jälkeen, kun yleissopimus on kyseisen valtion osalta tullut voimaan (17 artikla). Sovellettavan lain mukaan määräytyvät kaikki osapuolten sopimukseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet, jollei yleissopimuksessa ole nimenomaisesti tehty poikkeusta (10 artikla).

Sopimusvapauden periaate. Sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet (3 artiklan 1 kohta). Eräissä tapauksissa, esimerkiksi kuluttaja- ja työ sopimuksissa, lakiviittaauksella on kuitenkin rajoitettu vaikutus (5 artiklan 1 kohta ja 6 artiklan 1 kohta).

Sovellettava laki lakiviittaauksen puuttuessa. Jos lakiviittausta ei ole tehty, sovelletaan sopimukseen sen valtion lakia, johon se läheisimmin liittyy (4 artiklan 1 kohta). Tämän yleisen säännöksen täydentämiseksi yleissopimus sisältää oletukset siitä, mitä seikkaa pidetään lähimpänä liittymänä (luonteellomaisen suorituksen -periaate; 4 artiklan 2—4 kohta ja 6 artiklan 2 kohta). Säädettyillä oletuksilla ei ole merkitystä, jos kaikista

olosuhteista ilmenee, että sopimus läheisemmin liittyy johonkin toiseen valtioon (4 artiklan 5 kohta ja 6 artiklan 2 kohta).

Edellä mainittu ei koske kuluttajasopimuksia, joilla on yleissopimuksessa määrätty läheinen liittymä siihen valtioon, jossa kuluttaja asuu. Jos lakiviittausta ei ole tehty, näihin kuluttajasopimuksiin sovelletaan kuluttajan asuinpaikkavaltion lakia (5 artiklan 2 kohta).

Sovellettava laki. Käsitteeseen sovellettava laki sisältyvät kaikki asianomaisen oikeusjärjestyksen normit, kuten lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö. Yleissopimus kieltää kuitenkin takaisin- ja edelleenviittausten (renvoi-kielto), mikä tarkoittaa, että kyseisen valtion lainvalintasääntöjä ei sovelleta (15 artikla).

Tuomioistuin voi päättää olla soveltamatta yleissopimuksen mukaan määrätyn lain säännöstä vain, jos sen soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita ("ordre public"; 16 artikla).

Kansainvälisesti pakottavat säännökset. Jos sopimuksella on läheinen liittymä myös muuhun valtioon kuin siihen, jonka lakia sopimukseen yleissopimuksen nojalla sovelletaan, voi tuomioistuin ottaa huomioon tämän kolmannen valtion lain sellaiset säännökset, joita on sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta. Harkitessaan tällaisten kansainvälisesti pakottavien säännösten soveltamista tuomioistuimen on otettava huomioon säännösten luonne ja tarkoitus sekä niiden soveltamisen tai soveltamatta jättämisen seuraukset (7 artiklan 1 kohta). Sopimusvaltiolla on oikeus tehdä varauksia 7 artiklan 1 kohdan määräyksestä (22 artiklan 1 kohta).

Yleissopimus ei estä soveltamasta sellaisia tuomioistuinvaltion lain säännöksiä, joita on sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta (7 artiklan 2 kohta).

Suhde muihin yleissopimuksiin ja yhteisön oikeuteen. Rooman yleissopimus on toissijainen suhteessa muihin yleissopimuksiin ja yhteisön oikeuteen (20 ja 21 artikla). Yleissopimus ei estä sellaisten kansainvälisten sopimusten soveltamista, joiden osapuoleksi sopimusvaltio on liittynyt tai liittyy. Yleissopimus ei estä myöskään sellaisten erityisaloja koskevien lainvalintasääntöjen soveltamista, jotka on otettu tai otetaan Euroopan yhteisöjen toimielimien säädöksiin tai niiden täytäntöön panemiseksi yhdenmukaistettuun kansalliseen lainsäädäntöön.

Vuoden 1988 ensimmäinen ja toinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana

Rooman yleissopimukseen liittyvillä kahdella pöytäkirjalla sopimusvaltioiden pyrkimyksenä oli luoda sellainen järjestelmä, jolla varmistetaan yleissopimuksen määräysten yhdenmukainen tulkinta. Vuoden 1988 ensimmäisellä pöytäkirjalla määrätään EY:n tuomioistuimelle annettavan toimivallan laajuudesta. Toisella pöytäkirjalla EY:n tuomioistuimelle annetaan kyseinen toimivalta. Ensimmäisen pöytäkirjan voimaantulo edellyttää seitsemän allekirjoittajavaltion suorittamaa ratifiointia. Pöytäkirja tulee kuitenkin voimaan vasta, kun toinen pöytäkirja on tullut voimaan. Toisen pöytäkirjan voimaantulo edellyttää kaikkien allekirjoittajavaltioiden ratifiointia. Pöytäkirjat eivät ole vielä tulleet voimaan.

2. Rooman yleissopimuksen ja Suomen voimassa olevan oikeuden keskeiset erot

Rooman yleissopimuksen määräykset vastaavat pääperiaatteiltaan Suomen voimassa olevaa oikeutta.

Merkittävimmät erot koskevat työsopimuksia ja kuluttajasopimuksia. Eroja on kuluttajasopimuksen määritelmässä sekä osapuolten oikeudessa sopia kuluttajasopimukseen sovellettavasta laista. Työsopimusten osalta eroja on sopimusvapauden laajuudessa, lakiviittausten muodossa sekä siinä, mitä lakia sopimukseen sovelletaan, jos lakiviittausta ei ole tehty.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3. 1. Liittymissopimuksen voimaansaattaminen

Esityksen tavoitteena on saattaa voimaan liittymissopimus. Tämä toteutettaisiin säätämällä niin sanottu blankolaki, jolla sopimuksen asiasisällöiset määräykset sellaisinaan tulisivat kansalliseksi laiksi. Tämä voimaansaattamismenettely on perusteltu siksi, että Rooman yleissopimuksen määräykset ovat sellaisenaan sovellettavia eivätkä edellytä täydentäviä kansallisia säännöksiä. Myös valtaosassa vanhoja jäsenvaltioita Rooman yleissopimuksen voimaansaattaminen on

suoritettu tämäntyyppisellä menettelyllä. Voimaansaattaminen edellyttää Rooman yleissopimuksen kanssa päällekkäisiä ja osin ristiriitaisia säännöksiä sisältävän yleislain kumoamista.

Esitystä valmisteltaessa harkittiin, että työ-sopimuksia koskevat Rooman yleissopimuksen keskeiset lainvalintamääräykset kirjattaisiin työsopimuslakiin. Tämän etuna olisi, että työsopimuksia koskevat keskeisimmät lainvalintasäännökset olisivat samassa säädöksessä kuin aikaisemminkin. Toisaalta menettely merkitsisi pelkkää Rooman yleissopimuksen määräysten toistamista. Koska kyseessä on siten vain informaatiotarpeen tyydyttäminen, riittävänä pidetään työso-pimuslain 5 a lukuun säädettävää viittaussään-nöstä Rooman yleissopimuksen määräyksiin.

3.2. Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalakiin ehdotetaan lisättäväksi kaksi uutta säännöstä. Kuluttajansuojalain 4 luvun uusi 5 § liittyy kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY, jäljempänä *sopimusehtodirektiivi*, 6 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoon. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta kuluttajat eivät jäisi ilman direktiivin mukaista suojaa siitä syystä, että sopimukseen päätetään soveltaa kolmannen valtion lainsäädäntöä. Säännöksen tarkoituksena on estää se, että lakiviittauksella kierretään kuluttajan vahingoksi direktiivin voimaan saattamiseksi säädettyä Euroopan unionin valtioiden lainsäädäntöä. Sopimusehtodirektiiviä täytäntöönpanossa katsottiin, että yleislain mukainen lakiviittauskielto kuluttajasopimuksissa riittää täyttämään direktiivin vaatimukset. Yleislain kumoamisen vuoksi 6 artiklan 2 kohdan sisältö on pantava erikseen täytäntöön.

Lisäksi kuluttajansuojalain 12 lukuun ehdotetaan lisättäväksi 1 f §, jossa viitataan kuluttajansuojalain soveltamisalaan kuuluvia sopimusvelvoitteita koskeviin lainvalintasäännöksiin. Siltä osin kuin Rooman yleissopimus tai Euroopan yhteisön lainsäädäntö ei sisällä niitä koskevia lainvalintamääräyksiä tai -säännöksiä, noudatettaisiin soveltuvien osin Rooman yleissopimuksen määräyksiä.

3.3. Työlainsäädäntö

Työsopimuksia koskevien Rooman yleisso-

pimuksen määräysten voimaansaattamiseksi ehdotetaan työsopimuslain 5 a luvun säännösten kumoamista. Lisäksi ehdotetaan, että lukuun lisätään viittaussäännös Rooman yleissopimuksen määräyksiin. Yleislain kumoamisen johdosta työsopimuslain 17 §:n 6 momentissa oleva viittaus Suomen oikeuden pakottavia säännöksiä koskevaan yleislain 12 §:ään muutetaan viittaukseksi vastaavaan Rooman yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohtaan.

Lisäksi ehdotetaan merimieslain 87 §:n, merityöaikalain 16 c §:n ja merimiesten vuosi-lomalain 28 §:n kumoamista. Mainituissa pykälissä annetaan valtioneuvostolle oikeus määrätä kyseiset lait noudatettaviksi myös ulkomaalaisessa aluksessa suomalaisen työnantajan ja suomalaisten työntekijäin välisissä työsuhteissa. Pykälät ovat ristiriidassa Rooman yleissopimuksen kanssa, koska ne eivät anna osapuolille mahdollisuutta valita työso-pimukseen sovellettavaa lakia, mikä on puolestaan Rooman yleissopimuksen mukainen pääperiaate. Mahdollisuus laajentaa edellä tarkoitettuihin tavoin Suomen lain soveltamista ei perustu Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten määräyksiin. Ei myöskään liene perusteltua katsoa, että mainittujen säännösten voimassaolo voitaisiin perustaa Rooman yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohtaan.

Merimieslain 87 §:n, merityöaikalain 16 c §:n ja merimiesten vuosi-lomalain 28 §:n soveltaminen voi johtaa myös yhteisön oikeuden kannalta kiellettyyn syrjintään. Yhteisön oikeuden keskeisiin periaatteisiin kuuluva syrjinnän kieltö, joka on ilmaistu muun muassa työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevassa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä *EY:n perustamissopimus*, 48 artiklassa, edellyttää, että samankaltaisia tilanteita ei saa käsitellä eri tavoin ja että erilaisia tilanteita ei saa käsitellä samalla tavoin, ellei tämä kohtelu ole nimenomaisesti perusteltavissa. Mainittujen pykälien soveltaminen voi johtaa syrjintään tapauksissa, joissa suomalainen työnantaja palkkaa vieraassa valtiossa rekisteröityyn alukseen Suomesta ja jostakin muusta EU-valtiosta olevia työntekijöitä. Tällöin ei olisi mahdollista syrjintäkieltoa rikkomatta määrätä valtioneuvoston päätöksin vain suomalaisiin työntekijöihin sovellettavaksi sellaista suomalaista lainsäädäntöä, joka johtaisi heidän kannaltaan edullisempiin työsuhteen ehtoihin.

Merimieslain 87 §:n, merityöaikalain

16 c §:n ja merimiesten vuosilomalain 28 §:n kumoamisesta huolimatta suomalainen työnantaja ja työntekijä voisivat edelleen sopia Rooman yleissopimuksen sallimassa laajuudessa Suomen lain soveltamisesta myös silloin, kun työ tehdään ulkomaalaisessa aluksessa.

3.4. Vakuutusyhtiöitä ja luottolaitoksia koskevat säännökset

Kansainvälisluonteisista vakuutus sopimuksesta annetun lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että lakia sovellettaisiin vakuutus sopimuksiin, jotka kattavat ETA-valtioiden alueella sijaitsevia riskejä. Nykyisestä poiketen merkitystä ei olisi vakuutuksenantajan päähallinnon sijaintipaikalla tai vakuutuksen myöntäneen toimipaikan sijainnilla. Muutos johtuu siitä, että Rooman yleissopimuksen soveltamisala on vakuutus sopimusten osalta suppeampi kuin yleislain soveltamisala.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §. Pykälä on tarpeeton ja eräiltä osin ristiriidassa yleistä etua koskevan EY:n tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön, Rooman yleissopimuksen ja tuomioistuinten toimivaltaa koskevien kansainvälisten sopimusten kanssa.

Ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 22 §, joka on pääosin samansisältöinen kuin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §, ehdotetaan vastaavista syistä kumottavaksi.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Esityksellä voimaan saatettavat muiden EU-valtioiden kanssa yhdenmukaiset lainvalintasäännöt ovat omiaan helpottamaan kansainvälistä taloudellista toimintaa.

5. Asian valmistelu

5.1. Liittymissopimusneuvottelut

Uusien jäsenvaltioiden liittymisen edellyttämät muutokset Rooman yleissopimukseen valmisteltiin pysyvien edustajien komitean asettamassa työryhmässä vuoden 1996 kuluessa. Sopimusvaltiot allekirjoittivat liitty-

missopimuksen Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996.

5.2. Valmistelu Suomessa

Oikeusministeriö asetti 14 päivänä tammikuuta 1997 työryhmän valmistelevaan ehdotuksen hallituksen esitykseksi, jolla saatetaan voimaan liittymissopimus. Oikeusministeriö pyysi 10 päivänä kesäkuuta 1997 merimiesasiainneuvottelukunnalta lausunnon merityöhön liittyvistä kysymyksistä. Liittymissopimuksen voimaansaattamisesta järjestettiin oikeusministeriössä kuulemistilaisuus 13 päivänä kesäkuuta 1997.

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi valmistui 25 päivänä marraskuuta 1997. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto 24 viranomaiselta ja yhteisöltä. Työryhmän ehdotuksesta annetut lausunnot ovat pääosin myönteisiä. Eriäviä näkemyksiä esitettiin lähinnä työsopimuksia koskevien lainvalintasäännösten voimaansaattamisesta. Kunnallinen työmarkkinalaitos, Palvelutyönantajat ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto sekä Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry esittivät harkittavaksi, että työsopimuksia koskevat Rooman yleissopimuksen määräykset kirjattaisiin työläinsäädäntöön. Lisäksi Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto esitti, että työsopimuslain 17 §:n 6 momentti tulisi kumota, jos Rooman yleissopimus saatetaan voimaan blankolailla. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n mukaan erityötä koskevat säännökset tulisi jatkossakin säilyttää.

Esityksen jatkovalmistelu on tehty oikeusministeriössä virkatyönä. Jatkovalmistelussa esitystä on tarkistettu eräiltä osin lausunnoissa ehdotetuilla tavoilla.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Rooman yleissopimuksen 6 ja 7 artiklan määräyksillä on yhteys palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 96/71/EY, jäljempänä *lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi*. EU:n jäsenvaltioiden on saatettava lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi voimaan viimeistään 16 päivänä joulukuuta 1999. Direk-

tiivin voimaansaattamista valmistellaan työministeriön muodostamassa neuvotteluryhmässä.

Direktiivillä sovitetaan yhteen sellaisten työntekijöiden vähimmäissuojaa koskevien jäsenvaltioiden pakottavien säännösten ala, joita työnantajien on vastaanottavassa valtiossa noudatettava lähettäessään työntekijöitä palvelujen tarjoamisen yhteydessä tilapäisesti työhön toiseen jäsenvaltioon. Pakottavien säännösten alasta säädetään niin sanottujen yleissitovien työehtosopimusten osalta nimenomaisesti Suomessa työsopimuslain

17 §:n 6 momentissa. Edellä mainittu neuvotteluryhmä, jossa on edustettuna eri työmarkkinaosapuolet, joutuu direktiivin voimaansaattamista valmistellessaan selvittämään tarvetta sisällöllisesti muuttaa kyseistä säännöstä. Rooman yleissopimuksen ja direktiivin täytäntöönpanon ajallisen läheisyyden sekä neuvotteluryhmän muodostamisen vuoksi esityksessä ehdotetaan 17 §:n 6 momentin muuttamista vain siltä osin kuin se on Rooman yleissopimuksen voimaan saattamiseksi välttämätöntä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Rooman yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset

hallinto-oikeus, markkinatuomioistuin ja työtuomioistuin.

1.1. Liittymissopimus

IV OSASTO

I OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla. Artiklassa määrätään Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Rooman yleissopimukseen, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1984 ja 1992 yleissopimuksilla, sekä vuoden 1988 ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan.

II OSASTO

**VUODEN 1980 YLEISSOPIMUKSEEN
LIITETYN PÖYTÄKIRJAN
MUKAUTUKSET**

2 artikla. Artiklassa on mukautus Rooman yleissopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan, jolla Tanskalle annetaan oikeus pitää voimassa merilain (Sølov) 169 § ja muuttaa kyseistä pykälää noudattamatta Rooman yleissopimuksen 23 artiklassa määrättyä menettelyä. Pykälässä säädetään tavaroiden merikuljetuksiin sovellettavasta laista. Artiklassa annetaan vastaava oikeus myös Suomelle ja Ruotsille, joiden osalta tavaroiden merikuljetusta koskevat lainvalintasäännökset sisältyvät merilain/sjölagen 13 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttiin ja 14 luvun 1 §:n 3 momenttiin. Lisäksi artiklassa päivitetään viittaus Tanskan merilakiin: tavaroiden merikuljetusta koskevat säännökset sisältyvät merilain (Sølov) 252 §:ään ja 321 §:n 3 ja 4 momenttiin.

III OSASTO

**VUODEN 1988 ENSIMMÄISEN
PÖYTÄKIRJAN MUKAUTUKSET**

3 artikla. Artiklassa on tekninen mukautus vuoden 1988 ensimmäiseen pöytäkirjaan. Sen 2 artiklan a kohtaan lisätään tuomioistuimet, joilla on oikeus uusissa jäsenvaltioissa pyytää ennakkoratkaisua Rooman yleissopimuksen tulkinnasta. Suomessa kyseisiä tuomioistuinta ovat korkein oikeus, korkein

4 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Itävallan, Suomen ja Ruotsin hallituksille Rooman yleissopimuksen, vuoden 1984 ja 1992 yleissopimusten sekä vuoden 1988 ensimmäisen ja toisen pöytäkirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä. Artiklan 2 kohdan mukaan kyseisten asiakirjojen suomen ja ruotsin kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin kyseisten asiakirjojen muut tekstit.

5 artikla. Artiklassa määrätään allekirjoittajavaltioiden velvollisuudesta ratifioida liittymissopimus.

6 artikla. Artiklassa määrätään liittymissopimuksen voimaantulosta. Artiklan 1 kohdan mukaan liittymissopimus tulee voimaan sopimuksen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä ratifioimiskirjansa tallettava Itävalta, Suomi tai Ruotsi ja jokin Rooman yleissopimuksen ratifioinut sopimusvaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa. Artiklan 2 kohdassa määrätään voimaantulosta sellaisen valtion osalta, joka ratifioi liittymissopimuksen sen jälkeen, kun se on 1 kohdan mukaan tullut voimaan. Tällaisen valtion osalta liittymissopimus tulee voimaan ratifioimiskirjan tallettamisesta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Liittymissopimuksen voimaantulo Suomen osalta edellyttää siis Suomen ja jonkin Rooman yleissopimuksen ratifioineen sopimusvaltion ratifiointia.

7 artikla. Artiklassa määrätään, että Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin tulee ilmoittaa allekirjoittajavaltioille ratifioimiskirjan talletuksesta sekä liittymissopimuksen voimaantulopäivästä sopimusvaltioiden osalta.

8 artikla. Artiklassa määrätään, että liittymissopimus laaditaan kahdellatoista jäsen-

valtioiden virallisella kielellä ja että kaikki eri kieliversiot ovat yhtä todistusvoimaisia. Liittymissopimus talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle liittymissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen.

1.2. Rooman yleissopimus

I OSASTO

SOVELTAMISALA

1 artikla. Soveltamisala. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sopimusvelvoitteisiin silloin, kun sopimuksella on liittymiä useampaan kuin yhteen valtioon. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi esineoikeudelliset kysymykset.

Sopimusvelvoitteen käsitettä ei ole määritelty yleissopimuksessa. Huomioon ottaen yleissopimuksen 18 artiklan määräys yhdenmukaisesta tulkinnasta käsitettä ei tule tulkita ainoastaan kansallisen oikeuden kriteerein.

Yleissopimusta sovelletaan, kun sopimuksella on liittymä useampaan kuin yhteen valtioon. Sopimuksella on liittymä johonkin valtioon, esimerkiksi kun osapuolen asuinpaikka tai keskushallinto on siellä, suorituspaikka tai sopimuksen kohde sijaitsee taikka sopimus on tehty siellä.

Eräät asiat on nimenomaisesti suljettu pois yleissopimuksen soveltamisalasta. Artiklan 2 kohdan mukaan määräyksiä ei sovelleta luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen, ellei 11 artiklasta muuta johdu. Toiseksi yleissopimusta ei sovelleta testamentteja, perintöjä tai aviovarallisuussuhteita koskeviin sopimusvelvoitteisiin. Yleissopimusta ei myöskään sovelleta sopimusvelvoitteisiin, jotka koskevat perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteista johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien elatusvelvollisuus aviotaonta lasta kohtaan. Kolmanneksi määräyksiä ei sovelleta vekseleistä, shekeistä, juoksevista velkakirjoista ja muista siirtokelpoisista arvopapereista johtuviin velvoitteisiin siltä osin kuin näihin arvopapereihin liittyvät velvoitteet johtuvat niiden siirtokelpoisuudesta. Neljänneksi yleissopimuksen soveltamisalasta on suljettu pois välitys- ja oikeuspaikkasopimukset. Vi-

denneksi yleissopimuksen määräyksiä ei sovelleta yhtiöitä, yhdistyksiä ja oikeushenkilöitä koskevaan lainsäädäntöön liittyviin kysymyksiin. Kuudenneksi yleissopimusta ei sovelleta kysymyksiin, voiko edustaja tehdä päämiestään sitovia oikeustoimia kolmansien kanssa tai voiko yhtiön, yhdistyksen tai oikeushenkilön toimitelimen tehdä yhtiötä, yhdistystä tai oikeushenkilöä sitovia oikeustoimia kolmansien kanssa. Seitsemänneksi trust-instituutioon liittyvät kysymykset on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Yleissopimusta ei sovelleta myöskään todisteluun ja menettelyyn, ellei 14 artiklasta muuta johdu.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että yleissopimusta ei sovelleta vakuutus sopimuksiin, jotka kattavat Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden alueella sijaitsevia riskejä. Tuomioistuimien soveltaa omaa lakiaan ratkaistessaan, sijaitseeko riski edellä tarkoitettulla alueella. Poissuljenta tehtiin, koska allekirjoittajavaltiot halusivat, että vakuutuksia koskevien säännösten, lainvalintasäännökset mukaan lukien, harmonisointia jatketaan direktiiveillä. Artiklan 4 kohdan mukaan poissuljenta ei kuitenkaan koske jälleenvakuutus sopimuksia.

2 artikla. Muun kuin sopimusvaltion lain soveltaminen. Artiklassa määrätään, että yleissopimuksen mukaisesti määrättyä lakia sovelletaan silloinkin, kun se on muun kuin sopimusvaltion laki. Säännös ilmentää yleissopimuksen universaalia luonnetta. Yleissopimuksen soveltaminen ei edellytä, että sopimuksella olisi liittymä tai liittymiä johonkin sopimusvaltioon.

II OSASTO

YHDENMUKAISET SÄÄNNÖT

3 artikla. Valinnanvapaus. Artiklan 1 kohdassa vahvistetaan yleinen tahdonautonomian periaate: sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta sopijapuolet ovat sopineet. Lakiviittauksen on oltava nimenomainen tai sen on käytävä riittävän selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. Osoituksena hiljaisesta sopimuksesta voivat olla esimerkiksi oikeuspaikan valinta, viittaukset tietyn valtion lakiin ja osapuolten aikaisemmista sopimuksista ilmenevä käytäntö sillä edellytyksellä, että kaksi tai useampi näistä seikoista viittaa samaan valtioon. Osapuolet voivat määrätä

valitsemansa lain sovellettavaksi koko sopimukseen tai vain osaan siitä.

Artiklan 2 kohdassa on määrätty, että osapuolet voivat milloin tahansa sopia, että sopimukseen sovelletaan muuta kuin sitä lakia, jota siihen on aikaisemmin sovellettu. Jos osapuolet sopimuksen tekemisen jälkeen muuttavat lakiviittausta, muutoksella ei voida kuitenkaan heikentää kolmansien oikeuksia eikä se vaikuta siihen, onko sopimus 9 artiklan mukaan muodoltaan pätevä.

Artiklan 3 kohdassa rajoitetaan tehdyn lakiviittauksen vaikutuksia. Jos kaikki sopimussuhteeseen vaikuttavat tekijät lakiviittauksella tai oikeuspaikkasopimusta lukuun ottamatta liittyvät yhteen ainoaan valtioon, lakiviittaus ei syrjytä säännöksiä, joista kyseisen valtion lain mukaan ei saa sopimuksella poiketa.

Artiklan 4 kohdassa viitataan 8, 9 ja 11 artiklaan sovellettavan lain valintaa koskevan sopijapuolten hyväksymisen ja hyväksymisen pätevyuden osalta. Näitä seikkoja selvitetään kyseisten artiklojen yhteydessä.

4 artikla. *Sovellettava laki lakiviittauksen puuttuessa.* Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy, jollei lakia ole valittu 3 artiklan määräysten mukaisesti. Sen valtion määrittämiseksi, johon sopimuksella on läheisin liittymä, voidaan ottaa huomioon myös sopimuksenteon jälkeiset seikat. Poikkeuksellisesti voidaan sellaiseen osaan sopimuksesta, joka voidaan siitä erottaa ja joka liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon, soveltaa kyseisen toisen valtion lakia.

Artiklan 2—4 kohdassa määrätyt oletukset täsmentävät 1 kohdan yleistä periaatetta. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin valtioon, jossa sopimuksen tekohetkellä on sijainnut sopimukselle luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan sopijapuolen asuinpaikka tai, jos kyseessä on yhtiö, yhdistys tai oikeushenkilö, tämän päähallinto. Jos sopimus on kuitenkin tehty kyseisen sopijapuolen elinkeinotoiminnassa, sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa sopijapuolen pääasiallinen liikepaikka sijaitsee. Jos sopimuksen mukaan muu toimipaikka kuin pääasiallinen liikepaikka vastaa suorituksen toimittamisesta, sopimuksen katsotaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa tämä muu liikepaikka sijaitsee.

Sopimuksen luonteenomainen suoritus on se suoritus, jonka täyttäminen on sopimuksen päätarkoitus. Yleensä luonteenomainen suoritus on jokin muu kuin rahasuoritus. Esimerkkeinä luonteenomaisesta suorituksesta voidaan mainita tavarantoimittaminen irtaimen esineen kaupassa, riskin kattaminen vakuutusopimuksessa ja kuljetuksen suorittaminen kuljetussopimuksessa.

Artiklan 3 kohdassa määrätään erityinen oletus sopimuksesta, joka koskee oikeutta kiinteään omaisuuteen tai käyttöoikeutta kiinteään omaisuuteen. Tällöin oletetaan, että sopimus liittyy läheisemmin valtioon, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Oletusta ei sovelleta kiinteän omaisuuden rakentamista tai korjaamista tarkoittavaan sopimukseen, koska sopimuksen kohteena on työsuoritus eikä oikeus kiinteään omaisuuteen.

Artiklan 4 kohdassa määrätään tavarankuljetussopimuksia koskeva erityinen oletus. Tavarankuljetussopimuksilla tarkoitetaan yhtä matkaa koskevia rahtauskirjoja tai muita sopimuksia, joiden pääasiallinen kohde on tavaroiden kuljettaminen. Kyseisten sopimusten osalta oletuksena on, että ne liittyvät läheisemmin valtioon, jossa liikenteenharjoittajan päätoimipaikka sopimuksen tekohetkellä sijaitsee. Edellytyksenä on, että kyseinen valtio on myös valtio, jossa lastaus- tai purkauspaikka taikka lähettäjän päätoimipaikka sijaitsee. Matkustajien kuljetusta koskeviin sopimuksiin sovelletaan 2 kohdan oletusta. Kuljetussopimusten osalta on otettava huomioon useat niitä koskevat yleissopimukset, jotka saavat 21 artiklan nojalla etusijan suhteessa Rooman yleissopimukseen. Lisäksi tavarankuljetussopimuksiin meritse tulevat sovellettaviksi merilain 13 ja 14 luvun lainvalintasäännökset.

Artiklan 5 kohdassa määrätään, että 2 kohdan määräystä ei sovelleta, jos luonteenomaista suoritusta ei voida määritellä. Näin ei voida esimerkiksi tehdä, kun kyseessä on vaihto. Lisäksi 5 kohdassa määrätään, että 2—4 kohdan oletuksilla ei ole merkitystä, jos kaikista olosuhteista ilmenee, että sopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon.

5 artikla. *Kuluttajasopimukset.* Artiklassa määrätään erityiset kuluttajasopimuksia koskevat lainvalintasäännökset. Määräysten yhtenäisen soveltamisen turvaamiseksi katsottiin tarpeelliseksi määritellä käsitteet kuluttaja ja kuluttajasopimus.

Artiklan 1 kohdan mukaan kuluttajasopi-

muksia ovat sopimukset, jotka koskevat tavaroiden toimittamista tai palvelujen suorittamista henkilölle, kuluttajalle, sellaiseen tarkoitukseen, jonka ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeinotoimintaansa. Lisäksi näitä ovat sopimukset, jotka koskevat luoton myöntämistä tällaisia toimituksia tai suorituksia varten.

Yleissopimusta koskevan selvitysmuistion mukaan artikla tulee sovellettavaksi vain, jos toinen osapuoli on kuluttaja ja toinen harjoittaa artiklassa määriteltyä toimintaa elinkeinonaan. Elinkeinonharjoittaja voi olla artiklan merkityksessä kuluttaja, kun hän ei hanki tavaraa tai palvelusta elinkeinotoimintaansa varten. Jos toinen osapuoli ei tiennyt eikä hänen olosuhteet ottaen olisi pitänyt kukaan tietää, että toinen ei tee sopimusta elinkeinotoimintaansa varten, ei artiklaa kuitenkaan sovelleta.

Kuluttajasopimuksen käsite määräytyy yleislain mukaan kuluttajan kotipaikan lainsäädännön perusteella, eli Suomessa asuvan kuluttajan osalta Suomen aineellisen oikeuden mukaan. Kuluttajasopimuksen käsite on Rooman yleissopimuksessa suppeampi kuin Suomen aineellisessa oikeudessa. Ulkopuolelle jäävät muun muassa arvopaperikauppa ja luottosopimukset, jotka eivät liity tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen.

Toisin kuin yleislaissa Rooman yleissopimuksen mukaan osapuolilla on oikeus sopia myös kuluttajasopimukseen sovellettavasta laista. Artiklan 2 kohdassa rajoitetaan kuitenkin lakiviittauksen vaikutuksia kuluttajan suojelemiseksi. Lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että kuluttaja menettäisi sen valtion lain pakottavin säännöksin hänelle annetun suojan, jossa hänen asuinpaikkansa on (edullisuusperiaate). Määräys merkitsee, että sopimukseen voivat tulla sovellettavaksi kahden eri oikeusjärjestelmän säännökset.

Edellytyksenä artiklan 2 kohdan soveltamiselle on, että sopimuksentekoa on kuluttajan asuinpaikkavaltiossa edeltänyt kuluttajalle osoitettu nimenomainen tarjous taikka mainonta ja että kuluttaja on kyseisessä valtiossa toteuttanut sopimuksentekoa varten tarvittavat toimenpiteet, esimerkiksi tehnyt ostoparjouksen tai hyväksynyt tarjouksen. Määräys tulee sovellettavaksi myös, jos kuluttajan sopijapuoli tai tämän edustaja on vastaanottanut kuluttajan tilauksen kyseisessä valtiossa. Lisäksi määräystä sovelletaan, jos sopimus koskee tavarankauppa ja kuluttaja

on matkustanut ulkomaille ja tehnyt tilauksensa siellä myyjän järjestettyä matkan saadakseen kuluttajan tekemään kaupan.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että 2 kohdassa mainituissa olosuhteissa tehtyihin kuluttajasopimuksiin sovelletaan kuluttajan asuinpaikkavaltion lakia, jos 3 artiklan mukaista lakiviittautusta ei ole tehty.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että artiklaa ei sovelleta kuljetussopimuksiin tai palvelujen suorittamista koskeviin sopimuksiin, jos palvelut on suoritettava kuluttajalle yksinomaan muussa kuin tämän asuinpaikkavaltiossa. Näissä tapauksissa sopimukseen sovellettava laki määräytyy edellä selostettujen yleisten lainvalintasäännösten mukaisesti.

Artiklan 5 kohdassa määrätään, että poikkeuksena 4 kohdasta artiklaa sovelletaan kuitenkin sopimuksiin, jotka koskevat yhteishintaan tarjottavia kuljetus- ja majoituspalvelujen yhdistelmiä eli niin sanottuja pakettimatkoja. Niistä on säädetty matkapaketeista, pakettitilomista ja pakettikiertomatkoi- ta annetulla neuvoston direktiivillä 90/314/ETY.

6 artikla. Työsopimukset. Artiklassa määrätään erityiset työsopimuksia koskevat lainvalintasäännökset. Artiklaa ei sovelleta työsopimuksiin.

Rooman yleissopimuksen mukaan osapuolet voivat sopia työsopimukseen sovellettavasta laista. Työsopimuslaista poiketen lakiviittaus voidaan tehdä minkä tahansa valtion lakiin. Lakiviittauksen vaikutuksia rajoitetaan kuitenkin työntekijän suojelemiseksi. Artiklan 1 kohdan mukaan lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että työntekijä menettäisi sen lain pakottavin säännöksin hänelle annetun suojan, jota lakiviittauksen puuttuessa sovellettaisiin artiklan 2 kohdan nojalla (edullisuusperiaate). Kun työsopimukseen 2 kohdan nojalla sovellettaisiin Suomen lakia, lakiviittauksella ei voida syrjäyttää työntekijän vahingoksi säännöksiä, joista Suomen työlaainsäädännön mukaan ei voida sopimuksella poiketa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos 3 artiklan mukaista lakiviittautusta ei ole tehty, työsopimuksiin sovelletaan sen valtion lakia, jossa työntekijä tavallisesti työskentelee sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi. Jos hän ei tavallisesti työskentele ainoastaan yhdessä valtiossa, sovellettavaksi tulee sen toimipaikan sijaintivaltion laki, joka on ottanut työntekijän työhön. Poikkeuksen 2 kohdan määräyksestä muodostaa tilanne, jossa kaik-

ki olosuhteet osoittavat työsopimuksen liittyvän läheisemmin johonkin toiseen valtioon, jolloin sovelletaan kyseisen toisen valtion lakia.

7 artikla. Kansainvälisesti pakottavat säännökset. Artiklan 1 kohdan mukaan tapauksessa, jossa sopimuksella on läheinen liittyminen myös muuhun valtioon kuin siihen, jonka lakia sopimuksen yleissopimuksen nojalla sovelletaan, tuomioistuimella voi ottaa huomioon tämän kolmannen valtion lain sellaiset säännökset, joita on sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta. Tuomioistuimella ei ole velvollisuutta soveltaa tällaisia säännöksiä, vaan soveltaminen on harkinnanvaraista. Harkitessaan soveltamista tuomioistuimen on otettava huomioon säännösten luonne ja tarkoitus sekä niiden soveltamisen tai soveltamatta jättämisen seuraukset.

Sopimusvaltiolla on 22 artiklan nojalla oikeus tehdä varuma 7 artiklan 1 kohdan määräyksestä. Varuman ovat tehneet seuraavat valtiot: Irlanti, Luxemburg, Portugali, Saksa ja Yhdistynyt kuningaskunta. Koska voimassa olevan oikeuden mukaan tuomioistuimella voi jo ottaa joiltakin osin huomioon kolmannen valtion pakottavat säännökset ja koska 7 artiklan 1 kohdan määräys antaa tuomioistuimelle laajahkon harkintavallan näiden säännösten soveltamisessa, Suomen ei ole liittymissopimuksen ratifiointiin yhteydessä tarpeen tehdä varumaa artiklan 1 kohdasta.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimella on Rooman yleissopimuksen estämättä oikeus soveltaa sellaisia tuomioistuintalvion lain säännöksiä, joita on sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta. Määräykseen on kirjattu kansainvälisessä yksityisoikeudessa yleisesti hyväksytty niin sanottu välittömästi sovellettavien normien periaate.

Artiklassa tarkoitettuja Suomen oikeuden kansainvälisesti pakottavia säännöksiä voivat yksityisoikeuden alalla olla erityisesti heikomman suojaksi säädetyt säännökset. Tällaisia voivat olla muun muassa huoneenvuokrasopimuksia, kuluttajasopimuksia, matkustajien kuljetusta ja työsopimuksia koskevat säännökset sekä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 36 § eli niin sanottu yleinen kohtuullistamissäännös. Nimenomaisesti kansainvälisesti pakottaviksi on säädetty esimerkiksi työsopimuslain 17 §:n 6 momentissa, kauppavedustajista

ja myyntimiehistä annetun lain (417/1992) 2 §:n 2 momentissa ja merilain 15 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettut säännökset.

8 artikla. Aineellinen pätevyys. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimuksen ja sopimusehdon aineelliseen pätevyYTEEN sovelletaan lakia, jota olisi sovellettava, jos sopimus tai ehto olisi pätevä.

Artiklan 2 kohdan mukaan osapuoli voi kuitenkin vedota asuinpaikkavaltionsa lakiin osoittaakseen, että hän ei ole hyväksynyt sopimusta tai ehtoa, jos olosuhteista ilmenee, että osapuolen toiminnan arvioiminen ei olisi kohtuullista 1 kohdassa tarkoitettun lain mukaan. Osapuoli voi vedota asuinpaikkavaltionsa lakiin esimerkiksi osoittaakseen, että passiivisuus ei riitä pätevä sopimuksen syntymiseksi.

9 artikla. Muoto. Artiklan 1—4 kohta sisältää yleiset sopimuksen muotoa koskevat määräykset. Niitä sovelletaan yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien sopimuksiin sekä tehtävää tai tehtyä sopimusta koskevaan yksipuoliseen tahdonilmaisuun. Artiklan 5 kohta sisältää erityismääräyksen kuluttajasopimusten muodosta ja 6 kohta sellaisten sopimusten muodosta, joiden kohteena on oikeus kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden käyttöoikeus.

Artiklan 1 kohdan määräystä sovelletaan, kun osapuolet ovat sopimusta tehdessä läsnä samassa valtiossa. Sopimus on tällöin muodoltaan pätevä, jos se täyttää joko sen lain mukaiset muotomääräykset, jota sen sisältöön yleissopimuksen nojalla sovelletaan, tai sen valtion lain mukaiset muotomääräykset, jossa sopimus on tehty.

Artiklan 2 kohdan mukaan eri valtioissa olevien kesken tehty sopimus on muodoltaan pätevä, jos se täyttää sopimukseen yleissopimuksen nojalla sovellettavan lain määräykset. Sopimus on pätevä myös, jos se täyttää jonkin sellaisen valtion lain määräykset, jossa joku osapuolista oli sopimusta tehdessään.

Sopimuksen sisältöön sovellettava laki määräytyy yleissopimuksen 3—6 artiklan mukaisesti.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos sopimuksen on tehnyt osapuolen edustaja, on 1 ja 2 kohtaa sovellettaessa otettava huomioon sen valtion laki, jossa edustaja toimiessaan oli.

Artiklan 4 kohdan mukaan tehtyä tai tehtävää sopimusta koskeva yksipuolinen tahdonilmaisu on muodoltaan pätevä, jos se täyttää sen lain mukaiset muotomääräykset,

jota sopimukseen tämän yleissopimuksen nojalla sovelletaan tai sovellettaisiin, tai sen valtion lain mukaiset muotomääräykset, jossa tahdonilmaisuus on annettu. Tällainen yksipuolinen tahdonilmaisuus voi olla esimerkiksi tarjous tai irtisanominen.

Artiklan 5 kohdan mukaan kuluttajasopimusten muotoon sovelletaan sen valtion lakia, jossa kuluttajan asuinpaikka on. Edellytyksenä on, että sopimus on tehty 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa. Jos kuluttajasopimusta ei ole tehty näissä olosuhteissa, sovellettavaksi tulevat 1—4 kohdan määräykset.

Artiklan 6 kohdan mukaan sopimuksiin, joiden kohteena on oikeus kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden käyttöoikeus, sovelletaan sen valtion laissa säädettyjä pakottavia muotomääräyksiä, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Edellytyksenä on, että niitä kyseisen lain mukaan sovelletaan sopimuksen tekopaikasta ja sopimukseen sovellettavasta laista riippumatta.

10 artikla. *Sopimukseen sovellettavan lain soveltamisala.* Artiklan 1 kohdassa luetellaan esimerkinomaisesti kysymykset, jotka määräytyvät sovellettavan lain mukaan. Tällaisina mainitaan sopimuksen tulkinta, sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttäminen, näiden velvoitteiden täydellisen tai osittaisen laiminlyönnin seuraukset, erilaiset velvoitteiden raukeamisen muodot ja sopimuksen pätemättömyyden seuraukset.

Sopimusvaltiolla on 22 artiklan 1 kohdan nojalla oikeus tehdä varauma määräyksestä, jonka mukaan sopimuksen pätemättömyyden seuraukset määräytyvät sopimukseen sovellettavan lain mukaan. Varauksen ovat tehneet Italia ja Yhdistynyt kuningaskunta. Suomen ei ole tarpeen tehdä varaumaa kyseisestä määräyksestä, sillä se vastaa Suomen voimassaolevaa oikeutta.

Artiklan 2 kohdan mukaan suoritustavassa ja niissä toimenpiteissä, jotka velkojan on toteutettava, jos suoritus on puutteellinen, otetaan huomioon sen valtion laki, jossa suoritus tapahtuu. Määräyksessä tarkoitettuja toimenpiteitä ovat esimerkiksi tavaran tarkastaminen ja reklamointi.

11 artikla. *Kelpoisuuden puuttuminen.* Artiklassa määrätään kelpoisuuden puuttumisesta. Pääsääntönä yleissopimuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan on, että yleissopimus ei koske luonnollisen henkilön kelpoisuutta. Artiklan poikkeusmääräyksen tarkoituksena on suojata osapuolen vilpitöntä

mieltä toisen kelpoisuudesta tilanteessa, jossa samassa valtiossa olevat ovat tehneet sopimuksen. Luonnollinen henkilö, joka kyseisen valtion lain mukaan on oikeuskelpoinen ja oikeustoimikelpoinen, voi vedota toisen valtion lakiin perustuvaan oikeuskelpoisuuden tai oikeustoimikelpoisuuden puuttumiseen ainoastaan, jos toinen sopijapuoli sopimusta tehtäessä tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää tästä kelpoisuuden puuttumisesta.

12 artikla. *Saatavan siirto.* Artiklan 1 kohdan mukaan saatavan siirtäjän ja siirronsaaajan keskinäisiin velvoitteisiin sovelletaan lakia, jota yleissopimuksen nojalla sovelletaan siirtosopimukseen. Kyseisen lain mukaan määräytyvät nimenomaan siirtäjän ja siirronsaaajan välinen suhde, ei siirron pätevyys suhteessa velalliseen. Jälkimmäisestä seikasta määrätään artiklan 2 kohdassa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että saatavan siirtokelpoisuus, siirronsaaajan ja velallisen välinen suhde, se, millä edellytyksillä siirtoon voidaan vedota velallista vastaan, sekä velallisen suorituksen vapauttava vaikutus määräytyvät siirrettyyn saatavaan sovellettavan lain mukaan. Kyseisen lain mukaan määräytyy myös menettely, jota tulee noudattaa siirron ilmoittamisessa velalliselle. Saatavan siirto ei siten aiheuta muutosta velallisen asemaan.

13 artikla. *Saatavan siirtyminen.* Artiklassa määrätään takautumisoikeudesta tilanteessa, jossa henkilöllä (velkoja) on sopimukseen perustuva saatava toiselta (velallinen) ja jossa kolmas on velvollinen suorittamaan tai on suorittanut saatavan velkojalle. Artiklan 1 kohdan mukaan kolmannen velvoitteeseen sovellettavan lain perusteella määräytyy se, voiko tämä täysin tai osittain käyttää niitä oikeuksia, jotka velkojalla oli velallista vastaan näiden välisiin suhteisiin sovellettavan lain mukaan. Määräystä sovelletaan myös saatavan osittaiseen siirtymiseen.

Artiklan 2 kohdan mukaan samaa määräystä sovelletaan, jos joku yhteisvelallisista on suorittanut saatavan velkojalle.

14 artikla. *Todistelu.* Artiklassa määrätään todistelusta. Pääsääntönä yleissopimuksen 1 artiklan 2 kohdan h alakohdan mukaan on, että yleissopimus ei koske todistelua ja menettelyä. Artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimuksen nojalla sopimukseen sovellettavaa lakia sovelletaan siltä osin kuin siihen sisältyy sopimusvelvoitteita koskevia oikeudellisia oletuksia tai säännöksiä todistustaakan jakautumisesta. Määräys koskee vain sellai-

sia oikeudellisia oletuksia, jotka sisältyvät sopimusvelvoitteita sääntelevään lainsäädäntöön. Tällaisia ovat esimerkiksi käännettyä todistustaakkaa koskevat työsopimuslain säännökset. Sitä vastoin sovellettavaksi eivät tule sopimusvelvoitteeseen sovellettavaan oikeusjärjestykseen sisältyvät erilliset, oikeudenkäyntimenettelyn mukaiset todistelussäännökset.

Artiklan 2 kohdassa määrätään keinoista, joita voidaan käyttää oikeustoimen toteuttamiseksi. Osapuolet voivat käyttää kaikkia tuomioistuinvaltion lain mukaan sallittuja todistuskeinoja. Lisäksi voidaan käyttää sellaisia 9 artiklassa tarkoitettua lain mukaan sallittuja todistuskeinoja, jonka mukaan sopimus on muodoltaan pätevä. Edellytyksenä on tällöin, että todistuskeinon käyttäminen on mahdollista asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa. Esimerkiksi Suomessa vireillä olevassa asiassa voidaan tämän määräyksen nojalla käyttää todistelukeinona oikeudenkäyntiä varten laadittua yksityisluontoista kertomusta oikeudenkäymiskaaressa 17 luvun 11 §:n estämättä, jos se on sallittua jonkin 9 artiklassa mainitun lain mukaan.

15 artikla. *Takaisin- ja edelleenviittauksen poissulkeminen.* Artiklassa kielletään takaisin- ja edelleenviittaus (renvoi), mikä tarkoittaa, että sovellettavaksi tulevan lain lainvalintasääntöjä ei sovelleta.

16 artikla. *Oikeusjärjestyksen perusteet.* Artikla sisältää ordre public -periaatteen, jonka mukaan yleissopimuksen mukaan määrätyn lain säännöstä voidaan olla soveltamatta ainoastaan, jos sen soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita. Koska yleissopimuksen sopijapuolet ovat myös EU:n jäsenvaltioita, tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteisiin sisältyvät EU:n oikeusjärjestyksen perusteet.

17 artikla. *Ajallinen soveltaminen.* Yleissopimusta sovelletaan sopimusvaltiossa sopimuksiin, jotka on tehty sen jälkeen, kun yleissopimus on sen osalta tullut voimaan.

18 artikla. *Yhdenmukainen tulkinta.* Artiklassa määrätään, että yleissopimuksen määräyksiä tulkittaessa ja sovellettaessa on otettava huomioon niiden kansainvälisen luonne ja pyrkimys saavuttaa yhdenmukaisuus niiden tulkinnassa ja soveltamisessa.

Allekirjoittajavaltiot antoivat Rooman yleissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä yhteisen julistuksen sen varmistamiseksi, että yleissopimusta sovelletaan mahdollisim-

man tehokkaasti. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi allekirjoittajavaltiot ilmoittivat pyrkivänsä välttämään yleissopimuksen yhtenäistävää luonnetta vahingoittavia tulkintajärjestelyjä sekä valmiutensa tarkastella mahdollisuutta siirtää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle toimivaltaa tietyissä asioissa.

Allekirjoittajavaltioiden Brysselissä 19 päivänä joulukuuta 1988 tekemää kahta pöytäkirjaa, niin sanottuja vuoden 1988 ensimmäistä ja vuoden 1988 toista pöytäkirjaa käsitellään jäljempänä.

19 artikla. *Valtion eri alueiden oikeussäännöt.* Artiklan 1 kohdassa määrätään, että yleissopimuksen nojalla sovellettavaa lakia määrättäessä kukin alue rinnastetaan valtioon, jos valtioon kuuluu useita alueita, joilla on omat sopimusvelvoitteita koskevat oikeussääntönsä. Määräys tulee sovellettavaksi liittovaltiojärjestelmissä.

Artiklan 2 kohdan mukaan valtio, johon kuuluvilla alueilla on omat sopimusvelvoitteita koskevat oikeussääntönsä, ei ole velvolinen soveltamaan yleissopimusta yksinomaan siihen kuuluvien alueiden oikeussääntöjen välillä tehtävään lainvalintaan.

20 artikla. *Yhteisön oikeuden ensisijaisuus.* Artiklassa määrätään, että yleissopimus on toissijainen suhteessa yhteisön oikeuteen otettuihin tai otettaviin erityisaloja koskeviin lainvalintasääntöihin. Yleissopimus on tämän lisäksi toissijainen myös tällaisten lainvalintasäännösten täytäntöön panemiseksi yhdenmukaistettuun kansalliseen lainsäädäntöön.

Sopimusvelvoitteita koskevia lainvalintasääntöjä on esimerkiksi kuluttajansuojaa koskevilla direktiiveillä ja jakson 1 kohdassa Erityisiä sopimuksia koskevat lainvalintasäännökset mainituissa vakuutusdirektiiveissä.

21 artikla. *Suhde muihin yleissopimuksiin.* Artiklan mukaan yleissopimus ei estä sellaisten kansainvälisten sopimusten soveltamista, joiden osapuoleksi sopimusvaltio on liittynyt tai liittyy.

Muun muassa kuljetussopimuksista on sovittu lukuisilla kansainvälisillä sopimuksilla. Lisäksi Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä on valmisteltu lukuisia sopimuksia. Kaikilla näillä sopimuksilla on etusija suhteessa Rooman yleissopimukseen.

Artiklan mukaan yleissopimus ei estä sopimusvaltioita tekemästä uusia sopimuksia sen jälkeen, kun yleissopimus on sen osalta tullut voimaan. Tällöin sopimusvaltion tulee

kuitenkin noudattaa 24 ja 25 artiklan määräyksiä.

22 artikla. Varaumat. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot voivat allekirjoittamis-, ratifioimis- tai hyväksymisajankohtana varata itselleen oikeuden olla soveltamatta 7 artiklan 1 kohtaa ja 10 artiklan 1 kohdan e alakohtaa.

Artiklan 2 kohta on poistettu vuoden 1992 yleissopimuksella, jolla Espanja ja Portugali liittyivät Rooman yleissopimukseen.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimusvaltiot voivat milloin tahansa peruuttaa tekemänsä varauksen. Varauksen vaikutus lakkaa kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus peruutuksesta on tehty.

III OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

23 artikla. Artikla sisältää poikkeuksellisen määräyksen, joka antaa sopimusvaltioille oikeuden yleissopimuksen voimaantulon jälkeen säätää yleissopimuksen määräyksistä poikkeavia lainvalintasäännöksiä. Tällaista mahdollisuutta pidettiin tarpeellisenä yleissopimuksen soveltamisalan laajuuden sekä määräysten yleisen luonteen vuoksi. Artiklassa määrätään menettelyä, jota sopimusvaltion tulee noudattaa säätäessään sellaisen uuden lainvalintasäännöksen, joka koskee yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa sopimusten ryhmää.

Artiklan 1 kohdassa määrätään sopimusvaltiolle velvollisuus ilmoittaa muille allekirjoittajavaltioille aikomuksestaan saattaa voimaan uusi lainvalintasäännös. Sopimusvaltion tulee lähettää ilmoitus aikomuksestaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin välityksellä.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että allekirjoittajavaltiot voivat kuuden kuukauden määräajassa pääsihteerille tehdystä ilmoituksesta pyytää tätä järjestämään allekirjoittajavaltioiden väliset neuvottelut yksimielisyyden saavuttamiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimusvaltio voi muuttaa lakiaan, jos yksikään allekirjoittajavaltio ei määräajassa ole pyytänyt neuvotteluja tai jos neuvottelut eivät ole johtaneet yksimielisyyteen kahden vuoden kuluessa pääsihteerille tehdystä ilmoituksesta. Sopimusvaltio voi siis viimeistään kahden

vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä säätää uuden lainvalintasäännöksen siitä riippumatta, ovatko neuvottelut johtaneet yksimielisyyteen. Sopimusvaltion tulee antaa tiedoksi uusi lainvalintasäännös ja sopimusvaltion tekemät mahdolliset muut toimenpiteet muille allekirjoittajavaltioille Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin välityksellä.

24 artikla. Artiklassa 24 ja 25 määrätään sopimusvaltion liittymisestä muihin yleissopimuksiin. Sopimusvaltion tulee tällöin tiettyin poikkeuksin noudattaa 23 artiklassa määrättyä menettelyä.

24 artiklan 1 kohdassa määrätään, että 23 artiklassa tarkoitettua menettelyä sovelletaan myös, jos sopimusvaltio sen jälkeen, kun yleissopimus on sen osalta tullut voimaan, haluaa liittyä sellaisen monenvälisen sopimuksen osapuoleksi, jonka pääasiallinen tarkoitus tai jokin pääasiallisista tarkoituksista on lainvalinnan sääntely yleissopimuksessa määrätystä asiassa. Edellä 23 artiklan 3 kohdassa mainittu kahden vuoden määräaika vastaava aika on kuitenkin yksi vuosi.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että 1 kohdan menettelyä ei sovelleta, jos sopimusvaltio tai jokin Euroopan yhteisöistä on jo liittynyt monenvälisen sopimuksen osapuoleksi. Menettelyä ei myöskään sovelleta, jos monenvälisellä sopimuksella on tarkoitus muuttaa sellaista sopimusta, jonka osapuolena kyseessä oleva valtio on, tai jos kyseessä on Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten puitteissa tehty sopimus.

25 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimusvaltio voi pyytää Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeriiä järjestämään tämän yleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden välisen neuvottelun, jos se katsoo, että muiden kuin 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tekeminen vaarantaa yleissopimuksella toteutetun yhdenmukaisuuden.

26 artikla. Artiklassa määrätään, että kukin sopimusvaltio voi pyytää yleissopimuksen tarkistamista. Tällöin Euroopan yhteisöjen neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle tarkistuskonferenssin.

27 artikla. Artikla on poistettu vuoden 1992 yleissopimuksella, jolla Espanja ja Portugali liittyivät Rooman yleissopimukseen.

28 artikla. Artiklassa määrätään yleissopimuksen osapuoleksi tulemisesta.

29 artikla. Artiklassa määrätään yleissopimuksen voimaantulosta. Kuten edellä mainittiin, yleissopimus tuli kansainvälisesti voi-

maan 1 päivänä huhtikuuta 1991.

30 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen voimassaoloa koskevia säännöksiä. Artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimus on voimassa kymmenen vuotta sen 29 artiklan 1 kohdan mukaisesta voimaantulopäivästä. Tämä määräys koskee myös niitä valtioita, joiden osalta se on tullut tai tulee voimaan myöhemmin.

Artiklan 2 kohdan mukaan yleissopimus on voimassa ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan, jollei sitä irtisanota.

Artiklan 3 kohdassa määrätään irtisanomismenettelystä. Irtisanomisesta on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille viimeistään kuusi kuukautta ennen kymmenen tai viiden vuoden määräajan päättymistä.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että irtisanominen koskee ainoastaan ilmoituksen tehnyttä valtiota. Muiden sopimusvaltioiden osalta yleissopimus pysyy voimassa.

31 artikla. Artiklassa määrätään seikoista, joista Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin tulee ilmoittaa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen osapuolina oleville valtioille.

32 artikla. Artiklassa määrätään, että yleissopimukseen liitetty pöytäkirja on sen erottamaton osa.

33 artikla. Artiklassa määrätään yleissopimuksen seitsemän eri kieliversiota yhtä todistusvoimaisiksi.

PÖYTÄKIRJA

Yleissopimukseen on liitetty pöytäkirja, jonka mukaan Tanska saa edelleen pitää voimassa "Sølov'in" (merilaki) 169 §:n säännöksen tavaroiden merikuljetuksia koskeviin asioihin sovellettavasta laista. Lisäksi pöytäkirjan mukaan Tanska voi muuttaa kyseistä säännöstä noudattamatta yleissopimuksen 23 artiklassa määrättyä menettelyä.

1.3. Vuoden 1988 ensimmäinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana

1 artikla. Artiklassa määrätään yhteisöjen tuomioistuimelle toimivalta antaa ratkaisu seuraavien asiakirjojen tulkinnasta: Rooman yleissopimus, sen jälkeen tehdyt liittymissopimukset ja tässä tarkoitettu pöytäkirja.

2 artikla. Artiklassa määrätään niistä tuomioistuinista, jotka voivat pyytää ennakkoratkaisua. Ennakkoratkaisua voivat vireillä olevan asian yhteydessä pyytää artiklan a kohdassa mainitut kunkin sopimusvaltion ylimmät tuomioistuimet. Lisäksi sitä voivat pyytää b kohdan mukaan sopimusvaltioiden tuomioistuimet muutoksenhakuasiain käsittellessään. Pöytäkirjan mukainen ennakkoratkaisumenettely poikkeaa EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitetusta ennakkoratkaisumenettelystä siten, että ensimmäisen asteen tuomioistuimilla ei ole oikeutta tehdä ennakkoratkaisupyynnöä. Toiseksi tuomioistuimella, jonka päätökseen ei voida hakea muutosta, ei ole pöytäkirjan mukaan velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua, vaan vain tällainen oikeus.

3 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimusvaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää ratkaisua 1 artiklassa mainittuihin asiakirjoihin sisältyvien määräysten tulkintaa koskevaan kysymykseen, jos kyseisen valtion tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen antaman tulkinnan kanssa tai 2 artiklassa mainitun tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen kanssa. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen artiklassa tarkoitetun pyynnön johdosta antama tulkinta ei vaikuta päätöksiin, joiden vuoksi tulkintaa pyydettiin. Artiklan 3 kohdassa annetaan myös sopimusvaltion kassatotuomioistuimen julkisasiamiehellä oikeus tehdä 1 kohdan mukainen pyyntö. Lisäksi 3 kohdan mukaan sopimusvaltio voi antaa tällaisen oikeuden muulle viranomaiselleen.

Esityksen mukaan toimivaltainen viranomainen pyytämään tässä artiklassa tarkoitettua tulkintaratkaisua olisi Suomessa oikeusministeriö.

Artiklan 4 kohdassa annetaan sopimusvaltioille, Euroopan yhteisöjen komissiolle ja neuvostolle oikeus toimittaa tuomioistuimelle kirjelmia ja kirjallisia huomautuksia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen kirjaaja on ilmoittanut artiklan mukaisesta pyynnöstä sopimusvaltioille. Artiklan 5 kohdassa määrätään, että artiklan mukaisessa menettelyssä ei peritä oikeudenkäyntimaksuja eikä korvata kuluja.

4 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että 1 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen tulkintamenettelyyn sovelletaan EY:n perustamissopimuksen ja sen liitteenä olevan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koske-

van pöytäkirjan määräyksiä, joita sovelletaan perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä. Lisäksi tulkintamenettelyyn sovelletaan EY:n tuomioistuimen työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan nojalla mainitun työjärjestyksen määräyksiä, jollei ennakkoratkaisuasioiden luonteesta muuta johdu.

Tämän pöytäkirjan mukaiseen ennakkoratkaisumenettelyyn sovelletaan siten edellä mainittujen asiakirjojen määräyksiä esimerkiksi oikeudenkäyntikielestä, pyynnön tiedoksiannosta ja käsittelyvaiheista. Asiakirjoihin ei sisälly täsmällistä määräystä ennakkoratkaisujen sitovuudesta. EY:n tuomioistuimen työjärjestyksen 65 artiklassa todetaan ainoastaan yleisesti, että tuomiot ovat sitovia niiden julistamispäivämäärästä alkaen. EY:n tuomioistuin on oikeuskäytännössään todennut, että sen antama tulkintapäätös sitoo tietyn varauksin kansallista tuomioistuinta, joka on pyytänyt ennakkoratkaisua.

Artiklan 2 kohdan mukaan EY:n tuomioistuimen työjärjestystä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

5 artikla. Artiklassa määrätään allekirjoittajavaltioiden velvollisuudesta ratifioida pöytäkirja.

6 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan voimaantulosta. Artiklan 1 kohdan mukaan voimaantulon edellytyksenä on seitsemän sopimusvaltion tekemä ratifiointi. Pöytäkirja tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä ratifiointin suorittanut valtio on tallettanut ratifiointikirjansa. Jos kuitenkin toinen pöytäkirja tulee voimaan myöhemmin kuin ensimmäinen, myös ensimmäinen pöytäkirja tulee voimaan toisen pöytäkirjan voimaantuloapäivänä.

Artiklan 2 kohdassa määrätään voimaantulosta sellaisen valtion osalta, joka ratifioi pöytäkirjan sen jälkeen, kun pöytäkirja on 1 kohdan mukaan tullut voimaan. Tällöin pöytäkirja tulee voimaan ratifiointikirjan tallettamisesta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Kuten edellä mainittiin, pöytäkirja ei ole tullut vielä voimaan. Belgiaa, Irlantia ja Tanskaa lukuunottamatta muut sopimusvaltiot ovat ratifioineet pöytäkirjan.

7—11 artikla. Artiklat sisältävät tavanomaiset loppumääräykset. Kyseisissä artikloissa määrätään muun muassa pöytäkirjan voimasäädösten. Pöytäkirja on voimassa

yhtä kauan kuin Rooman yleissopimus on sen 30 artiklassa säädetyin edellytyksin voimassa.

1.4. Vuoden 1988 toinen pöytäkirja yhteisön tuomioistuimesta Rooman yleissopimuksen tulkitsijana

1 artikla. Artiklan 1 kohdassa annetaan EY:n tuomioistuimelle Rooman yleissopimuksen osalta ensimmäisessä pöytäkirjassa määritelty toimivalta. Tässä yhteydessä sovelletaan tuomioistuimen perussäännöstä tehtyä pöytäkirjaa ja tuomioistuimen työjärjestystä.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen työjärjestystä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

2 artikla. Artiklassa määrätään allekirjoittajavaltioiden velvollisuudesta ratifioida pöytäkirja.

3 artikla. Artiklassa säädetään pöytäkirjan voimaantulosta. Voimaantulon edellytyksenä on, että kaikki allekirjoittajavaltiot ovat ratifioineet pöytäkirjan. Pöytäkirja tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä ratifiointin suorittanut valtio on tallettanut ratifiointikirjansa.

Kuten edellä mainittiin, pöytäkirja ei ole tullut vielä voimaan. Belgiaa ja Tanskaa lukuun ottamatta muut sopimusvaltiot ovat ratifioineet pöytäkirjan.

4 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan eri kieliversioiden todistusvoimaisuudesta.

1.5. Vuoden 1984 ja vuoden 1992 yleissopimus

Vuoden 1984 yleissopimuksessa on määrätty Kreikan liittymisestä Rooman yleissopimukseen ja vuoden 1992 yleissopimuksessa Espanjan ja Portugalin liittymisestä. Vuoden 1992 yleissopimuksen 2 artiklassa määrätään lisäksi eräitä tarkistuksia Rooman yleissopimukseen. Artiklassa poistetaan Rooman yleissopimuksen 22 artiklan 2 kohta, joka koskee varausten tekemistä 27 artiklan 2 kohdan mukaisen laajentamisen yhteydessä, yleissopimuksen maantieteellistä soveltamisalaa koskeva 27 artikla sekä 30 artiklan 3 kohdan toinen virke, joka koskee irtisanomisen rajaamista.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

1 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että liittymissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §. Pykälän mukaan oikeusministeriö olisi se viranomainen, joka on toimivaltainen pyytämään tulkintaratkaisua EY:n tuomioistuimelta vuoden 1988 ensimmäisen pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti. Tulkintapyynnön tekemisen edellytyksiä ja tulkintaratkaisun vaikutuksia sekä menettelyllisiä kysymyksiä on selvitetty edellä jaksossa 1.3.

3 §. Pykälässä säädetään lain voimaantulosta. Laki tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Rooman yleissopimuksen 17 artiklan mukaan yleissopimusta sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin sopimuksiin. Siksi ehdotetaan, että tämä laki tulee sovellettavaksi sopimuksiin, jotka on tehty sen jälkeen, kun liittymissopimus on Suomen osalta tullut voimaan. Ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin ja sitoumuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

2.2. Työsopimuslaki

17 §. *Yleissäännös työnantajan velvollisuuksista.* Pykälän 6 momentissa säädetään, että saman pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiä työehtosopimusten yleissitovuudesta on pidettävä yleislaissa tarkoitettuina Suomen oikeuden pakottavina säännöksinä, kun ulkomaalainen tekee työsopimuksen nojalla työtä Suomessa. Viittaus yleislain 12 §:ään ehdotetaan korvattavaksi viittauksella kansainvälisesti pakottavia säännöksiä koskevaan Rooman yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohtaan. Kuten jaksossa 6 on todettu, kysymys kansainvälisesti pakottavien säännösten alasta tulee uudelleen käsiteltäväksi pan- taessa täytäntöön lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi.

51 a §. *Työsopimukseen sovellettava laki.* Pykälään ehdotetaan informaatioesitystä otetta

vaksi viittaussäännös, jonka mukaan kansainvälisluonteisiin työsopimuksiin sovellettava laki määräytyy Rooman yleissopimuksen mukaisesti. Rooman yleissopimuksen määräysten lisäksi sovellettavaksi tulee työsopimuslain 17 §:n 6 momentti sekä muut työsopimuksia koskevat kansainvälisesti pakottavat säännökset.

2.3. Laki eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutusopimuksiin sovellettavasta laista

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentissa säädetään, minkä valtion lakia sovelletaan vakuutusopimukseen, kun vahinkovakuutuksen kattama riski sijaitsee jossakin ETA-valtiossa tai kun henkivakuutuksen ottajan vakinainen asuinpaikka on ETA-valtiossa. Jos henkivakuutuksen ottajana on oikeushenkilö, lakia sovelletaan, jos se toimipaikka, johon sopimus liittyy, on ETA-valtiossa.

Ehdotus laajentaisi lain soveltamisalaa. Lain soveltaminen ei ehdotuksen mukaan edellytä, että vakuutuksenantajan päähallinto sijaitsee jossakin ETA-valtiossa ja että vakuutus on myönnetty vakuutuksenantajan ETA-valtiossa sijaitsevasta toimipaikasta. Vakuutusopimuksiin sovellettava laki määräytyisi siten tämän lain mukaan, jos riski sijaitsee ETA-valtion alueella, ja Rooman yleissopimuksen mukaan, jos riski sijaitsee muualla kuin ETA-valtiossa. ETA-valtioiden alueella sijaitseviin riskeihin sovellettaisiin siten lakiin sisältyviä erityisiä lainvalintäsäännöksiä, jotka ovat yksityiskohtaisempia kuin Rooman yleissopimuksen määräykset. Tiettyjen vakuutusten osalta valinnanvapaus sovellettavan lain suhteen on tämän lain mukaan hieman suppeampi kuin Rooman yleissopimuksen nojalla.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia 1 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan laki ei koske jälleenvakuutusta eikä lakisääteistä potilas-, tapaturma- tai eläkevakuutusta. Jälleenvakuutukseen sovellettava laki määräytyy Rooman yleissopimuksen mukaisesti siitä riippumatta, sijaitseeko riski ETA-valtion alueella vai ei. Lakisääteisistä potilas-, tapaturma- ja eläkevakuutuksista säädetään pakottavilla julkisoikeudellisilla säännöksillä, minkä vuoksi lainvalintasäännöksillä ei ole niiden osalta merkitystä.

13 §. *Sopimukseen sovellettavaa lakia yleisesti koskevat säännökset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lain sovelta-

misalaan kuuluviin vakuutus sopimuksiin sovelletaan Rooman yleissopimuksen määräyksiä siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Pykälä muuttuisi siten, että yleislain asemesta täydentävästi sovellettavaksi tulisivat Rooman yleissopimuksen määräykset. Sovellettavaksi tulisivat esimerkiksi yleissopimuksen 8 artikla sopimuksen aineellisesta pätevydestä ja 9 artikla muodon pätevydestä.

2.4. Kuluttajansuojalaki

4 luku. Sopimuksen sovittelu ja tulkinta

5 §. Pykälä perustuu sopimusehtodirektiivin 6 artiklan 2 kohtaan, jonka sisällön osalta viitataan edellä yleisperustelujen jaksossa 3 esitettyyn. Ehdotetussa pykälässä rajoitetaan Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lakiin tehdyn lakiviittauksen vaikutuksia, jos ilman lakiviittausta sopimukseen olisi sovellettava ETA-valtiossa voimassa olevia kohtuuttomia sopimusehtoja koskevia säännöksiä. Säännöksiä ei voida syrjäyttää, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kohtuuttomia sopimusehtoja vastaan kuin lakiviittauksen perusteella sovellettavassa laissa. Sopimukseen voivat siten tulla sovellettavaksi kahden oikeusjärjestyksen säännökset: lakiviittauksella syrjäytetyn ETA-valtion lain kohtuuttomia sopimusehtoja koskevat säännökset ja muilta osin sen valtion laki, johon lakiviittaus on tehty.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 e §. *Kuluttajasaatavan vanhentuminen.* Luvun muissa pykälissä käytetään otsikoita. Yhtenäisyyden vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi otsikko.

1 f §. *Yleiset lainvalintasäännökset.* Pykälässä säädetään kuluttajansuojalain soveltamisalaan kuuluviin sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista. Ensinnäkin pykälässä viitataan näiden sopimusvelvoitteiden osalta Rooman yleissopimukseen. Niin kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa jaksossa 1.2. on selvitetty, kuluttajasopimuksen käsite Rooman yleissopimuksen 5 artiklassa on jossakin määrin suppeampi kuin kuluttajansuojalainsäädännössämme. Siltä osin kuin kuluttajansuojalain soveltamisalaan kuuluvat sopimusvelvoitteet jäävät Rooman yleissopimuk-

sen 5 artiklan ulkopuolelle tai sopimusvelvoitteella ei ole artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yhteyttä kuluttajan asuinpaikkavaltioon, sopimusvelvoitteeseen sovellettava laki määräytyy Rooman yleissopimuksen yleisten lainvalintasäännösten mukaisesti.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että myös Rooman yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien sopimusvelvoitteiden osalta noudatetaan soveltuvin osin Rooman yleissopimuksen määräyksiä. Rooman yleissopimuksen määräyksiä ei sovelleta muun muassa siirtokelpoisista arvopapereista johtuviin velvoitteisiin siltä osin kuin velvoitteet johtuvat niiden siirtokelpoisuudesta. Siirtokelpoisuuteen liittyvät esimerkiksi maksusuoja ja väitesuoja.

Pykälä on toissijainen suhteessa muualla lainsäädännössä oleviin lainvalintasäännöksiin.

3. Voimaantulo

Liittymissopimus tulee voimaan Suomen osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun Suomi on tallettanut ratifioimiskirjansa. Esitykseen sisältyvät lait ehdotetaan tuleviksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin liittymissopimus Suomen osalta tulee voimaan.

Ennen lakien voimaantuloa tehtyihin kansainvälisluonteisiin sopimuksiin ehdotetaan sovellettavaksi aikaisempaa lakia.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Rooman yleissopimuksen määräykset edellyttävät laintasoista sääntelyä. Määräykset ovat eräiltä osin ristiriidassa yleislain ja työ-sopimuslain kanssa. Lisäksi yleissopimuksen voimaansaattaminen edellyttää eräiden merityötä, ulkomaisia vakuutusyhtiöitä sekä ulkomaisia luotto- ja rahoituslaitoksia koskevien lainvalintasäännösten kumoamista sekä kansainvälisluonteisista vakuutus sopimuksista annettun lain ja kuluttajansuojalain muuttamista. Näin ollen eduskunnan suostumus liittymissopimuksen hyväksymiseksi on tarpeen.

5. Säättämisjärjestys

Rooman yleissopimukseen liittyvällä vuoden 1988 toisella pöytäkirjalla annetaan

EY:n tuomioistuimelle tietty toimivalta tulkitta Rooman yleissopimuksen, sen jälkeen tehtyjen liittymissopimusten sekä vuoden 1988 ensimmäisen pöytäkirjan määräyksiä. EY:n tuomioistuimen toimivallan laajuudesta määrätään vuoden 1988 ensimmäisessä pöytäkirjassa. EY:n tuomioistuimen pöytäkirjojen nojalla antamat ennakkoratkaisut sitovat kansallista tuomioistuinta. Tuomioistuimilla ei ole velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua, vaan vain tällainen oikeus. Tuomioistuimille jää siten täysi vapaus päättää tulkita Rooman yleissopimusta itse tai päättää pyytää tulkintakysymykseen EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisua.

Vuoden 1988 ensimmäisen ja toisen pöytäkirjan mukainen ennakkoratkaisumenettely vastaa edellä mainittujen seikkojen osalta Euroopan poliisiviraston perustamisesta tehtyyn yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan mukaista ennakkoratkaisumenettelyä. Mainittua yleissopimusta käsiteltäessä perustuslakivaliokunta katsoi, että tuomioistuinten omaan harkintavaltaan jätetty menettelytapavalinta on sopusoinnussa perustuslakiin pohjautuvan tuomioistuinten riippumattomuusperiaatteen kanssa (PeVL 28/1997 vp). Koska ennakkoratkaisun pyytäminen on Rooman yleissopimukseen liittyvien pöytäkirjojen mukaan va paaehtoista ja yksittäistapauksissa tuomioistuimen vapaassa harkinnassa,

tässä esityksessä ehdotetaan, että laki Itävaltan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 Itävaltan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska liittymissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, ja koska liittymissopimuksen voimaansaattaminen edellyttää eräitä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 avattuun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen (Rooman yleissopimus) sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Rooman yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan ensimmäisen pöytäkirjan 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusministeriö.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki

kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista 27 päivänä toukokuuta 1988 annettu laki (466/1988).

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin ja sitoumuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

3.

Laki**työsopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1970 annetun työsopimuslain (320/1970) 51b ja 51c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 467/1988, ja
muutetaan 17 §:n 6 momentti ja 51 a §, sellaisina kuin ne ovat, 17 §:n 6 momentti laissa 466/1996 ja 51 a § mainitussa laissa 467/1988, seuraavasti:

17 §

Yleissäännös työnantajan velvollisuuksista

kautta tai Suomeen, kun tällainen työ on luonteeltaan tilapäistä eikä työtä voida teettää kotimaisella työvoimalla.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on pidettävä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen (Rooman yleissopimus) 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina Suomen oikeuden pakottavina säännöksinä, milloin työsopimus, jonka nojalla ulkomainen työntekijä tekee työtä Suomessa, koskee muuta työtä kuin sellaista suunnittelua, valvontaa ja koulutusta, joka liittyy koneen, laitteen tai asiantuntijajärjestelmän hankintaan, sekä näitä koskevaa asennus-, korjaus- tai huoltotyötä taikka henkilöiden ja tavaroiden kuljetusta Suomen

51 a §

Työsopimukseen sovellettava laki

Jos työsopimuksella on liittymä useampaan kuin yhteen valtioon, työsopimukseen sovellettava laki määräytyy Rooman yleissopimuksen mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin työsopimuksiin sovelletaan aikaisempia säännöksiä.

4.

Laki**merimieslain 87 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetun merimieslain (423/1978) 87 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**merityöaikalain 16 c §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	Tällä lailla kumotaan 9 päivänä huhtikuuta 1976 annetun merityöaikalain (296/1976) 16 c §, sellaisena kuin se on laissa 435/1984.	2 §	Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.
-----	---	-----	---

6.

Laki**merimiesten vuosilomalain 28 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	Tällä lailla kumotaan 1 päivänä kesäkuuta 1984 annetun merimiesten vuosilomalain (433/1984) 28 §.	2 §	Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.
-----	---	-----	---

7.

Laki**eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (91/1993) 1 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

1 §

Sovelletamisala

Tässä laissa säädetään, minkä valtion lakia sovelletaan vakuutus sopimukseen, kun vahinkovakuutuksen kattama riski sijaitsee jos-

sakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ETA-valtiossa*) tai kun henkivakuutuksen ottajan vakinainen asuinpaikka tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, sen toimipaikka, johon sopimus liittyy, on ETA-valtiossa.

13 §

*Sopimukseen sovellettavaa lakia yleisesti
koskevat säännökset*

Muutoin tässä laissa tarkoitettuihin vakuutus-
sopimukseen sovelletaan Roomassa 19
päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimusvel-

voitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleis-
sopimuksen määräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää-
dettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin
vakuutus- ja vakuutus- ja vakuutus- ja vakuutus-
sopimukseen sovelletaan aikaisem-
paa lakia.

8.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan ulkomaisista vakuu-
tusyhtiöistä 17 päivänä maaliskuuta 1995
annetun lain (398/1995) 58 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää-
dettävänä ajankohtana.

9.

Laki

**ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 22 §:n
kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan ulkomaisen luotto- ja
rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa
30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain
(1608/1993) 22 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää-
dettävänä ajankohtana.

10.

Laki**kuluttajansuojalain 4 ja 12 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 4 lukuun, sellaisena kuin se on laissa 1259/1994, uusi 5 § sekä 12 luvun 1 e §:ään, sellaisena kuin se on laissa 541/1994, otsikko ja lukuun siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen uusi 1 f § seuraavasti:

4 luku**1 f §****Sopimuksen sovittelu ja tulkinta***Yleiset lainvalintasäännökset***5 §**

Lakiviittauksella, jonka perusteella sopimukseen sovelletaan Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lakia, ei voida syrjäyttää Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa voimassa olevia lakiviittauksen puuttuessa sovellettavia säännöksiä kohtuuttomista sopimusehdoista, jos niissä suojataan kuluttajaa tehokkaammin kohtuuttomia sopimusehtoja vastaan kuin lakiviittauksen perusteella sovellettavassa laissa.

Siltä osin kuin tämän tai muun lain säännöksistä ei johdu muuta, tässä laissa tarkoitettuihin sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki määräytyy Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen mukaisesti. Silloinkin kun tässä laissa tarkoitettut sopimusvelvoitteet eivät kuulu mainitun yleissopimuksen soveltamisalaan, noudatetaan yleissopimuksen määräyksiä soveltuvien osin.

12 luku**Erinäisiä säännöksiä****1 e §**

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

Kuluttajasaatavan vanhentuminen

Helsingissä 28 päivänä elokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*

3.

Laki

työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 30 päivänä huhtikuuta 1970 annetun työsopimuslain (320/1970) 51b ja 51c §, sellaisina kuin ne ovat laissa 467/1988, ja *muutetaan* 17 §:n 6 momentti ja 51 a §, sellaisina kuin ne ovat, 17 §:n 6 momentti laissa 466/1996 ja 51 a § mainituissa laissa 467/1988, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Yleissäännös työnantajan velvollisuuksista

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on pidettävä kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain (466/88) 12 §:ssä tarkoitettuina, Suomen oikeuden pakottavina säännöksinä, milloin työsopimus, jonka nojalla ulkomainen työntekijä tekee työtä Suomessa, koskee muuta työtä kuin sellaista suunnittelua, valvontaa ja koulutusta, joka liittyy koneen, laitteen tai asiantuntijajärjestelmän hankintaan, sekä näitä koskevaa asennus-, korjaus- tai huoltotyötä taikka henkilöiden ja tavaroiden kuljetusta Suomen kautta tai Suomeen, kun tällainen työ on luonteeltaan tilapäistä eikä työtä voida teettää kotimaisella työvoimalla.

51 a §

Työsopimukseen sovellettava laki

Työsopimukseen, jolla on liittymiä eri valtioihin, sovelletaan sen valtion lakia, jossa työntekijällä on kotipaikka, jos työnantajalla on tässä valtiossa liikepaikka. Muuten sovelletaan työsopimukseen sen valtion lakia, jossa työ pääasiallisesti tehdään, tai jos työtä ei voida katsoa tehtävän pääasiallisesti jossain valtiossa, sen valtion lakia, jossa työnantajalla on liikepaikka. Jos työsopimus kaikki olosuhteet huomioon ottaen yksittäistapauksessa

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on pidettävä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina Suomen oikeuden pakottavina säännöksinä, milloin työsopimus, jonka nojalla ulkomainen työntekijä tekee työtä Suomessa, koskee muuta työtä kuin sellaista suunnittelua, valvontaa ja koulutusta, joka liittyy koneen, laitteen tai asiantuntijajärjestelmän hankintaan, sekä näitä koskevaa asennus-, korjaus- tai huoltotyötä taikka henkilöiden ja tavaroiden kuljetusta Suomen kautta tai Suomeen, kun tällainen työ on luonteeltaan tilapäistä eikä työtä voida teettää kotimaisella työvoimalla.

51 a §

Työsopimukseen sovellettava laki

Jos työsopimuksella on liittymä useampaan kuin yhteen valtioon, työsopimukseen sovellettava laki määräytyy Rooman yleissopimuksen mukaisesti.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

selvästi liittyy läheisemmin muuhun valtioon kuin siihen, jonka lakia 1 momentin mukaan olisi sovellettava, sovelletaan ensiksi mainitun valtion lakia. Nimenomaisesti voidaan sopia, että työsopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa työ pääasiallisesti tehdään tai jossa työntekijällä on kotipaikka taikka jossa työnantajalla on liikepaikka. Sopimus sovellettavasta laista on tehtävä kirjallisesti.

51 b §

Työntekopaikan pakottava oikeus

Kun työsopimukseen sovelletaan muuta kuin sen valtion lakia, jossa työ tehdään, on otettava huomioon työolosuhteita koskevat työntekopaikalla voimassa olevat pakottavat oikeusohjeet.

(kumotaan)

51 c §

Yleiset lainvalintasäännöt

Muutoin kansainvälisluonteisiin työsopimuksiin sovelletaan, mitä laissa kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista (466/88) on säädetty.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin työsopimuksiin sovelletaan aikaisempia säännöksiä.

7.

Laki

eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (91/1993) 1 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään, minkä valtion lakia sovelletaan vakuutus sopimukseen, kun *vakuutuksenantajan päähallinto sijaitsee jossakin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa (ETA-valtio) ja vakuutus on myönnetty vakuutuksenantajan ETA-valtiossa sijaitsevasta toimipaikasta sekä:* 1) vahinkovakuutuksen kattama riski sijaisee ETA-valtiossa; tai 2) henkivakuutuksen ottajan vakinainen asuinpaikka tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, sen toimipaikka, johon sopimus liittyy, on ETA-valtiossa.

Tässä laissa säädetään, minkä valtion lakia sovelletaan vakuutus sopimukseen, kun *vahinkovakuutuksen kattama riski sijaitsee jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ETA-valtiossa) tai kun henkivakuutuksen ottajan vakinainen asuinpaikka tai, jos vakuutuksenottaja on oikeushenkilö, sen toimipaikka, johon sopimus liittyy, on ETA-valtiossa.*

13 §

13 §

Sopimukseen sovellettavaa lakia yleisesti koskevat säännökset.

Sopimukseen sovellettavaa lakia yleisesti koskevat säännökset

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, sovellettava laki määräytyy kansainvälisluonteisiin sopimukseen sovellettavasta laista annetun lain (466/88) mukaan.

Muutoin tässä laissa tarkoitettuihin vakuutus sopimuksiin sovelletaan Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen määräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin vakuutus sopimuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

8.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 58 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

58 §

(kumotaan)

Sovellettava lainsäädäntö

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on noudatettava Suomessa harjoittamassaan toiminnassa Suomen lakia. Yhtiö on myös velvollinen noudattamaan Suomen viranomaisen päätöksiä ja määräyksiä sekä vastaamaan Suomen tuomioistuimissa, jollei Suomen kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

9.

Laki**ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 22 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

(kumotaan)

Sovellettava lainsäädäntö

Sivukonttorin Suomessa harjoittamaa toimintaa koskevissa oikeussuhteissa noudatetaan Suomen lakia, jollei Suomen kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu. Luotto- tai rahoituslaitos on velvollinen vastaamaan Suomen tuomioistuimissa ja noudattamaan Suomen viranomaisten päätöksiä ja määräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

1.

YLEISSOPIMUS

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta vuonna 1980 allekirjoittamista varten avattuun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskeviin ensimmäiseen ja toiseen pöytäkirjaan

EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat Euroopan unionin jäseniksi tullessaan sitoutuneet liittymään Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehtyyn sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO**YLEISET MÄÄRÄYKSET****1 ARTIKLA**

Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta liittyvät:

a) Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen, jäljempänä vuoden 1980 yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna:

— Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 1984 allekirjoitetulla yleissopimuksella Helleenien tasavallan liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen, jäljempänä vuoden 1984 yleissopimus,

— Funchalissa 18 päivänä toukokuuta 1992 allekirjoitetulla yleissopimuksella Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaan yleissopimukseen, jäljempänä vuoden 1992 yleissopimus,

b) 19 päivänä joulukuuta 1988 allekirjoitettuun ensimmäiseen pöytäkirjaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimukseen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa, jäljempänä vuoden 1988 ensimmäinen pöytäkirja,

c) 9 päivänä joulukuuta 1988 allekirjoitettuun toiseen pöytäkirjaan, jolla Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle annetaan tietty toimivalta sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkinnassa, jäljempänä vuoden 1988 toinen pöytäkirja.

II OSASTO**UUODEN 1980 YLEISSOPIMUKSEN
LIITETYN PÖYTÄKIRJAN
MUKAUTUKSET****2 ARTIKLA**

Korvataan vuoden 1980 yleissopimukseen liitetty pöytäkirja seuraavasti:

"Sen estämättä, mitä yleissopimuksessa määrätään, Tanska, Ruotsi ja Suomi voivat pitää voimassa tavaroiden merikuljetusta koskeviin asioihin sovellettavaa lakia koskevat kansalliset säännöksensä ja voivat muuttaa niitä noudattamatta Rooman yleissopimuksen 23 artiklassa määrättyä menettelyä. Asiassa sovellettavat kansalliset säännökset ovat seuraavat:

— Tanskassa merilain (Sølov) 252 pykälä ja 321 pykälän 3 ja 4 momentti,

— Ruotsissa merilain (Sjölag) 13 luvun 2 pykälän 1 ja 2 momentti ja 14 luvun 1 pykälän 3 momentti,

— Suomessa merilain/sjölagen 13 luvun 2 pykälän 1 ja 2 momentti ja 14 luvun 1 pykälän 3 momentti."

III OSASTO**UUODEN 1988 ENSIMMÄISEN PÖYTÄKIRJAN MUKAUTUKSET****3 ARTIKLA**

Lisätään vuoden 1988 ensimmäisen pöytäkirjan 2 artiklan a alakohtaan seuraavat luetelmakohdat:

a) kymmenennen ja yhdenntoista luetelmakohdan väliin:

"— Itävallassa: *Oberste Gerichtshof, Verwaltungsgerichtshof ja Verfassungsgerichtshof*;"

b) yhdenntoista ja kahdenntoista luetelmakohdan väliin:

"— Suomessa: *korkein oikeus/högsta domstolen, korkein hallinto-oikeus/högsta förvaltningsdomstolen, markkinatuomioistuimien/marknadsdomstolen ja työtuomioistuimien/arbetsdomstolen*,"

— Ruotsissa: *Högsta domstolen, Regeringsrätten, Arbetsdomstolen ja Marknadsdomstolen*."

IV OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

4 ARTIKLA

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri toimittaa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuoden 1980 yleissopimuksesta, vuoden 1984 yleissopimuksesta, vuoden 1988 ensimmäisestä pöytäkirjasta, vuoden 1988 toisesta pöytäkirjasta ja vuoden 1992 yleissopimuksesta englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1980 yleissopimuksen, vuoden 1984 yleissopimuksen, vuoden 1988 ensimmäisen pöytäkirjan, vuoden 1988 toisen pöytäkirjan ja vuoden 1992 yleissopimuksen suomen ja ruotsin kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1980 yleissopimuksen, vuoden 1984 yleissopimuksen, vuoden 1988 ensimmäisen pöytäkirjan, vuoden 1988 toisen pöytäkirjan ja vuoden 1992 yleissopimuksen muut tekstit.

5 ARTIKLA

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön.

6 ARTIKLA

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan sopimuksen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä tämän toimenpiteen suorittanut Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta tai Ruotsin kuningaskunta ja jokin sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen ratifioinut sopimusvaltio on tallettanut ratifioimiskirjan.

2. Tämä yleissopimus tulee voimaan seläisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi sen myöhemmin, kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun se on tallettanut ratifioimiskirjansa.

7 ARTIKLA

Euroopan unionin pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittaneille valtioille

- a) kunkin ratifioimiskirjan tallettamisesta;
- b) päivästä, jona tämä yleissopimus tulee sopimusvaltioiden osalta voimaan.

8 ARTIKLA

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kaksitoista tekstiä ovat yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle.

YHTEINEN JULISTUS

Korkeat sopimuspuolet, jotka ovat tutkineet vuoden 1980 Rooman yleis-sopimukseen liitetyn pöytäkirjan, sellaisena kuin se on muutettuna yleissopimuksella Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä vuoden 1980 yleissopimukseen sekä vuoden 1988 ensimmäisen ja toisen pöytäkirjan määräyksiä,

toteavat, että Tanska, Suomi ja Ruotsi ilmaisevat olevansa valmiita tutkimaan, missä määrin niiden on mahdollista varmistaa, että vuoden 1980 Rooman sopimuksen 23 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudatetaan niiden muuttaessa tulevaisuudessa tavaroiden merikuljetusta koskevaa kansallista lakiaan.

2.

YLEISSOPIMUS

sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista

avattu allekirjoitettavaksi Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980

JOHDANTO-OSA

Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka PYRKIVÄT edistämään yhteisössä jo aloitettua lainsäädännön yhdenmukaistamista kansainvälisen yksityisoikeuden alalla, erityisesti tuomioistuinten toimivallan ja tuomioiden täytäntöönpanon alalla, ja

HALUAVAT vahvistaa sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevat yhdenmukaiset säännöt,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA.

I OSASTO

SOVELTAMISALA

1 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sopimusvelvoitteisiin silloin, kun sopimuksella on liittymä useampaan kuin yhteen valtioon.

2. Määräyksiä ei sovelleta:

a) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen, ellei 11 artiklasta muuta johdu,

b) sopimusvelvoitteisiin, jotka koskevat:

— testamenttia ja perintöä,
— aviovarallisuussuhteita,
— perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteista johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien elatusvelvollisuus avioutonta lasta kohtaan,

c) vekseleistä, shekeistä, juoksevista velkakirjoista ja muista siirtokelpoisista arvopapereista johtuviin velvoitteisiin, siltä osin kuin kyseisiin muihin arvopapereihin liittyvät velvoitteet johtuvat niiden siirtokelpoisuudesta,

d) välityssopimuksiin ja oikeuspaikkaa koskeviin sopimuksiin,

e) yhtiöitä, yhdistyksiä ja oikeushenkilöitä koskevaan lainsäädäntöön liittyviin kysymyksiin, kuten yhtiöiden, yhdistysten ja oikeus henkilöiden perustamiseen, oikeuskelpoisuuteen ja oikeustoimikelpoisuuteen, sisäiseen toimintaan ja purkautumiseen sekä osakkaiden ja toimihenkilöiden henkilökoh- taiseen vastuuseen yhtiön, yhdistyksen tai oikeushenkilön veloista,

f) kysymyksiin, voiko edustaja tehdä pää- miestään sitovia oikeustoimia kolmansien kanssa, tai siitä, voiko yhtiön, yhdistyksen tai oikeushenkilön toimitilin tehdä yhtiötä, yhdistystä tai oikeushenkilöä sitovia oikeus- toimia kolmansien kanssa,

g) trustien perustamiseen sekä niistä johtu- viin trustien perustajien, trusteeiden ja trus-

tin edunsaajien välisiin suhteisiin,

h) todisteluun ja menettelyyn, ellei 14 artiklasta muuta johdu.

3. Tämän yleissopimuksen määräyksiä ei sovelleta vakuutus sopimukseen, jotka kattavat Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden alueella sijaitsevia riskejä. Tuomioistuimien soveltaa valtion sisäistä lakiaan ratkaistessaan, sijaitseeko riski tällä alueella.

4. Mitä 3 kohdassa määrätään, ei koske jälleenvakuutus sopimuksia.

2 ARTIKLA

Muun kuin sopimusvaltion lain soveltaminen

Tämän yleissopimuksen mukaisesti määrättyä lakia sovelletaan silloinkin, kun se on muun kuin sopimusvaltion laki.

II OSASTO

YHDENMUKAISET SÄÄNNÖT

3 ARTIKLA

Valinnanvapaus

1. Sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet (lakiviittaus). Lakiviittauksen on oltava nimenomainen tai sen on käytävä riittävän selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. Osapuolet voivat määrätä valitsemansa lain sovellettavaksi koko sopimukseen tai vain osaan siitä.

2. Osapuolet voivat milloin tahansa sopia, että sopimukseen sovelletaan muuta kuin sitä lakia, jota siihen on aikaisemmin sovellettu joko tämän artiklan mukaisen lakiviittauksen perusteella tai tämän yleissopimuksen muiden määräysten nojalla. Jos osapuolet sopimuksen tekemisen jälkeen muuttavat lakiviittausta, muutos ei vaikuta siihen, onko sopimus 9 artiklan mukaan muodoltaan pätevä eikä heikennä kolmansien oikeuksia.

3. Se, että osapuolet valitsevat vieraan valtion lain, riippumatta siitä, sopivatko he samalla vieraan valtion tuomioistuimen toimivallasta, ei siinä tapauksessa, että kaikki muut valinnan ajankohtana tilanteeseen vaikuttavat tekijät liittyvät yhteen ainoaan valtioon, syrjäytä säännöksiä, joista kyseisen valtion lain mukaan ei saa sopimuksella poiketa, jäljempänä "pakottavat säännökset".

4. Sovellettavan lain valintaa koskevasta osapuolten hyväksymisestä ja hyväksymisen pätevyydestä määrätään 8, 9 ja 11 artiklassa.

4 ARTIKLA

Sovellettava laki lakiviittauksen puuttuessa

1. Jollei sopimukseen sovellettavaa lakia ole valittu 3 artiklan määräysten mukaisesti, sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Jos kuitenkin sellainen osa sopimuksesta, joka voidaan erottaa siitä, liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon, siihen voidaan poikkeuksellisesti soveltaa kyseisen toisen valtion lakia.

2. Jollei 5 kohdasta muuta johdu, sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin valtioon, jossa sopimuksen luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan osapuolen asuinpaikka oli sopimuksen tekohetkellä tai, jos kyseessä on yhtiö, yhdistys tai oikeushenkilö, tämän keskushallinto. Jos sopimus on kuitenkin tehty kyseisen osapuolen elinkeinotoiminnassa, sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin siihen valtioon, jossa osapuolen päätoimipaikka sijaitsee tai, jos sopimuksen mukaan muu toimipaikka kuin päätoimipaikka vastaa suorituksen toimittamisesta, siihen valtioon, jossa tämä muu toimipaikka sijaitsee.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, ja sikäli kuin sopimuksen kohteena on oikeus kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden käyttöoikeus, sopimuksen oletetaan liittyvän läheisimmin valtioon, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee.

4. Edellä 2 kohdassa määrätty oletus ei koske tavarankuljetussopimuksia. Kyseisissä sopimuksissa oletuksena on, että jos valtio, jossa liikenteenharjoittajan päätoimipaikka sopimuksen tekohetkellä sijaitsee, on myös valtio, jossa lastaus- tai purkauspaikka taikka lähettäjän päätoimipaikka sijaitsee, sopimukset liittyvät läheisimmin tähän valtioon. Tätä kohtaa sovellettaessa tavarankuljetussopimuksilla tarkoitetaan yhtä matkaa koskevia rahtauskirjoja tai muita sopimuksia, joiden pääasiallinen kohde on tavaroiden kuljettaminen.

5. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta, jos luonteenomaista suoritusta ei voida määrittellä. Edellä 2, 3 ja 4 kohdassa määrättyillä oletuksilla ei ole merkitystä, jos kaikista olosuhteista ilmenee, että sopimus liittyy lähe-

semmin johonkin toiseen valtioon.

5 ARTIKLA

Kuluttajasopimukset

1. Tätä artiklaa sovelletaan sopimuksiin, jotka koskevat tavaroiden toimittamista tai palvelujen suorittamista henkilölle, kuluttajalle, sellaiseen tarkoitukseen, jota ei voida pitää hänen elinkeinotoimintaansa liittyvänä, sekä sopimuksiin, jotka koskevat luoton myöntämistä tällaisia toimituksia tai suorituksia varten.

2. Sen estämättä, mitä 3 artiklassa määrätään, lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että kuluttaja menettäisi sen valtion lain pakottavien säännöksiin hänelle annetun suojan, jossa hänen asuinpaikkansa on:

- jos sopimuskentekoa on kyseisessä valtiossa edeltänyt kuluttajalle osoitettu nimenomainen tarjous taikka mainonta ja jos kuluttaja on tässä valtiossa toteuttanut sopimuskentekoa varten tarvittavat toimenpiteet, tai

- jos kuluttajan sopimuskumppani tai tämän edustaja on vastaanottanut kuluttajan tilauksen kyseisessä valtiossa, tai

- jos sopimus koskee tavarankäytön kauppaa ja kuluttaja on matkustanut kyseisestä valtiosta ulkomaille ja tehnyt tilauksensa siellä myyjän järjestettyä matkan saadakseen kuluttajan tekemään kaupan.

3. Sen estämättä, mitä 4 artiklassa määrätään, ja sikäli kuin 3 artiklan mukaista lakiviittautusta ei ole tehty, sopimuksiin sovelletaan sen valtion lakia, jossa kuluttajan asuinpaikka on, jos sopimukset on tehty tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa.

4. Tätä artiklaa ei sovelleta

- a) kuljetussopimuksiin,

- b) palvelujen suorittamista koskeviin sopimuksiin, jos palvelut on suoritettava kuluttajalle yksinomaan muussa kuin siinä valtiossa, jossa hänen asuinpaikkansa on.

5. Sen estämättä, mitä 4 kohdassa määrätään, tätä artiklaa sovelletaan sopimuksiin, jotka koskevat yhteishintaan tarjottavaa kuljetus- ja majoituspalvelujen yhdistelmiä.

6 ARTIKLA

Työsopimukset

1. Sen estämättä, mitä 3 artiklassa määrätään,

työsopimukseen otettu lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että työntekijä menettäisi sen lain pakottavien säännöksiin hänelle annetun suojan, jota lakiviittauksen puuttuessa sovellettaisiin tämän artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Sen estämättä, mitä 4 artiklassa määrätään, ja sikäli kuin 3 artiklan mukaista lakiviittautusta ei ole, työ sopimukseen sovelletaan:

- a) sen valtion lakia, jossa työntekijä tavallisesti työskentelee sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi, vaikka hänet on väliaikaisesti lähetetty työhön toiseen valtioon, tai

- b) sen toimipaikan sijaintivaltion lakia, joka on ottanut työntekijän työhön, jos hän ei tavallisesti työskentele ainoastaan yhdessä valtiossa,

jollei kaikista olosuhteista ilmene, että työ sopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon, jolloin sovelletaan kyseisen toisen valtion lakia.

7 ARTIKLA

Kansainvälisesti pakottavat säännökset

1. Kun tämän yleissopimuksen nojalla sovelletaan tietyn valtion lakia, muun sopimukseen läheisesti liittyvän valtion lain pakottaville säännöksille voidaan antaa vaikutusta, jos ja siinä laajuudessa kuin niitä on kyseisen valtion lain mukaan sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta. Harkittaessa vaikutuksen antamista tällaisille kansainvälisesti pakottaville säännöksille on otettava huomioon säännösten luonne ja tarkoitus sekä niiden soveltamisen tai soveltamatta jättämisen seuraukset.

2. Tämän yleissopimuksen määräykset eivät estä soveltamasta sellaisia tuomioistuinvallion lain säännöksiä, joita on sovellettava sopimukseen muutoin sovellettavasta laista riippumatta.

8 ARTIKLA

Aineellinen pätevyys

1. Sopimuksen ja sopimusehdon pätevyyteen sovelletaan lakia, jota olisi tämän yleissopimuksen nojalla sovellettava, jos sopimus tai ehto olisi pätevä.

2. Jos olosuhteista ilmenee, että osapuolen toiminnan vaikutusten arvioiminen 1 kohdassa tarkoitettua lain mukaan ei olisi kohtuullista, osapuoli voi vedota sen valtion

lakiin, jossa hänen asuinpaikkansa on, osoit-
taakseen, että hän ei ole hyväksynyt sopi-
musta tai ehtoa.

9 ARTIKLA

Muoto

1. Samassa valtiossa olevien kesken tehty sopimus on muodoltaan pätevä, jos se täyttää joko sen lain mukaiset muotomääräykset, jota sen sisältöön tämän yleissopimuksen nojalla sovelletaan, tai sen valtion lain mukaiset muotomääräykset, jossa sopimus on tehty.

2. Eri valtioissa olevien kesken tehty sopimus on muodoltaan pätevä, jos se täyttää joko sen lain mukaiset muotomääräykset, jota sopimukseen tämän yleissopimuksen mukaan sovelletaan, tai jonkin tässä kohdassa tarkoitetun valtion lain mukaiset muotomääräykset.

3. Jos sopimuksen on tehnyt osapuolen edustaja, 1 ja 2 kohtaa sovellettaessa huomioon otettava valtio on se, jossa edustaja toimiessaan on.

4. Tehtävää tai tehtyä sopimusta koskeva yksipuolinen tahdonilmaisu on muodoltaan pätevä, jos se täyttää sen lain mukaiset muotomääräykset, jota sopimukseen tämän yleissopimuksen nojalla sovelletaan tai sovellettaisiin, tai sen valtion lain mukaiset muotomääräykset, jossa tahdonilmaisu on annettu.

5. Mitä 1—4 kohdassa määrätään, ei sovelleta sopimuksiin, joihin 5 artikla soveltuu ja jotka on tehty sen 2 kohdassa määrätyin edellytyksin. Kyseisten sopimusten muotoon sovelletaan sen valtion lakia, jossa kuluttajan asuinpaikka on.

6. Sen estämättä, mitä 1—4 kohdassa määrätään, sopimuksiin, joiden kohteena on oikeus kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden käyttöoikeus, sovelletaan sen valtion laissa säädettyjä pakottavia muotomääräyksiä, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee, jos niitä kyseisen lain mukaan sovelletaan sopimuksen tekopaikasta ja sopimukseen sovellettavasta laista riippumatta.

10 ARTIKLA

Sopimukseen sovellettavan lain soveltamisala

1. Tämän yleissopimuksen 3—6 ja 12 artiklan nojalla sopimukseen sovellettavan lain

mukaan säännellään erityisesti:

- a) sopimuksen tulkintaa,
- b) sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttämistä,
- c) tuomioistuimelle sen lainkäytössä annetun toimivallan rajoissa näiden velvoitteiden täydellisen tai osittaisen laiminlyönnin seurauksia, mukaan lukien vahingon arviointi siltä osin kuin siitä on säännöksiä,
- d) erilaisia velvoitteiden raukeamisen muotoja, kuten vanhentumista ja määräajan päättymiseen perustuvia oikeudenmenetyksiä,
- e) sopimuksen pätemättömyyden seurauksia.

2. Suoritustavassa ja niissä toimenpiteissä, jotka velkojan on toteutettava, jos suoritus on puutteellinen, otetaan huomioon sen valtion laki, jossa suoritus tapahtuu.

11 ARTIKLA

Kelpoisuuden puuttuminen

Jos samassa valtiossa olevat ovat tehneet sopimuksen, luonnollinen henkilö, joka kyseisen valtion lain mukaan on oikeuskelpoinen ja oikeustoimikelpoinen, voi vedota toisen valtion lakiin perustuvaan oikeuskelpoisuuden tai oikeustoimikelpoisuuden puuttumiseen ainoastaan, jos toinen osapuoli sopimusta tehtäessä tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää tästä kelpoisuuden puuttumisesta.

12 ARTIKLA

Saatavan siirto

1. Saatavan siirtäjän ja siirronsaajan keskinäisiin velvoitteisiin sovelletaan lakia, jota tämän yleissopimuksen nojalla sovelletaan heidän väliseensä sopimukseen.

2. Saatavan siirtokelpoisuus, siirronsaajan ja velallisen välinen suhde, se, millä edellytyksillä siirtoon voidaan vedota velallista vastaan, sekä velallisen suorituksen vapauttava vaikutus määräytyvät siirrettyyn saatavaan sovellettavan lain mukaan.

13 ARTIKLA

Saatavan siirtyminen

1. Jos henkilöllä (velkoja) on sopimukseen perustuva saatava toiselta (velallinen) ja jos kolmas on velvollinen suorittamaan tai on suorittanut saatavan velkojalle, tähän kol-

mannen velvoitteeseen sovellettavan lain perusteella määräytyy, voiko kolmas täysin tai osittain käyttää niitä oikeuksia, jotka velkojalla oli velallista vastaan näiden välisiin suhteisiin sovellettavan lain mukaan.

2. Samaa sääntöä sovelletaan, jos sama sopimusvelvoite sitoo useita ja joku heistä on suorittanut saatavan velkojalle.

14 ARTIKLA

Todistelu

1. Tämän yleissopimuksen nojalla sopimukseen sovellettavaa lakia sovelletaan siltä osin kuin siihen sisältyy sopimusvelvoitteita koskevia oikeudellisia oletuksia tai säännöksiä todistustaakan jakautumisesta.

2. Oikeustoimen toteennäyttämiseksi voidaan käyttää kaikkia tuomioistuinvaltion lain mukaan sallittuja todistuskeinoja tai sellaisen 9 artiklassa tarkoitetun lain mukaan sallittuja todistuskeinoja, jonka mukaan sopimus on muodoltaan pätevä, edellyttäen, että todistuskeinon käyttäminen on mahdollista asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa.

15 ARTIKLA

Takaisin- ja edelleenviittauksen poissulkeminen

Kun tämän yleissopimuksen nojalla on sovellettava tietyn valtion lakia, sovelletaan kyseisessä valtiossa voimassa olevia oikeussääntöjä lainvalintasääntöjä lukuun ottamatta.

16 ARTIKLA

Oikeusjärjestyksen perusteet

Tämän yleissopimuksen mukaan määrätyn lain säännöstä voidaan olla soveltamatta ainoastaan, jos sen soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita ("*ordre public*").

17 ARTIKLA

Ajallinen soveltaminen

Yleissopimusta sovelletaan sopimusvaltion sopimuksiin, jotka on tehty sen jälkeen, kun yleissopimus on kyseisen valtion osalta tullut voimaan.

18 ARTIKLA

Yhdenmukainen tulkinta

Edellä olevia yhdenmukaisia sääntöjä tulkittaessa ja sovellettaessa on otettava huomioon niiden kansainvälinen luonne ja pyrkimys saavuttaa yhdenmukaisuus niiden tulkinnassa ja soveltamisessa.

19 ARTIKLA

Valtion eri alueiden oikeussäännöt

1. Jos valtioon kuuluu useita alueita, joilla on omat sopimusvelvoitteita koskevat oikeus sääntönsä, tämän yleissopimuksen nojalla sovellettavaa lakia määrättäessä kukin alue rinnastetaan valtioon.

2. Valtio, johon kuuluvilla alueilla on omat sopimusvelvoitteita koskevat oikeus sääntönsä, ei ole velvollinen soveltamaan tätä yleissopimusta yksinomaan siihen kuuluvien alueiden oikeussääntöjen välillä tehtävään lainvalintaan.

20 ARTIKLA

Yhteisön oikeuden ensisijaisuus

Tämä yleissopimus ei estä sellaisten erityisaloja koskevien lainvalintasääntöjen soveltamista, jotka on otettu tai otetaan Euroopan yhteisöjen toimielimien säädöksiin tai niiden täytäntöön panemiseksi yhdenmukaisesti kansalliseen lainsäädäntöön.

21 ARTIKLA

Suhde muihin yleissopimuksiin

Tämä yleissopimus ei estä sellaisten kansainvälisten sopimusten soveltamista, joiden osapuoleksi sopimusvaltio on liittynyt tai liittyy.

22 ARTIKLA

Varaumat

1. Sopimusvaltiot voivat allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään yleissopimuksen varata itselleen oikeuden olla soveltamatta:

- a) 7 artiklan 1 kohtaa,
- b) 10 artiklan 1 kohdan e alakohtaa.

2. Ilmoittaessaan 27 artiklan 2 kohdan mukaisesti yleissopimuksen laajentamisesta sopimusvaltiot voivat myös tehdä yhden tai useamman tällaisen varauman, jonka vaikutus rajoittuu laajennuksessa tarkoitettuihin alueisiin tai joihinkin niistä.

3. Sopimusvaltiot voivat milloin tahansa peruuttaa tekemänsä varauman; varauman vaikutus lakkaa kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus peruutuksesta on tehty.

III OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

23 ARTIKLA

1. Jos sopimusvaltio haluaa saattaa voimaan uuden lainvalintasäännön tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta sopimusten ryhmästä sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan, sen on ilmoitettava aikomuksestaan muille allekirjoittajavaltioille Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin välityksellä.

2. Kuuden kuukauden määräajassa pääsihteerille tehdystä ilmoituksesta allekirjoittajavaltiot voivat pyytää pääsihteerää järjestämään allekirjoittajavaltioiden väliset neuvottelut yksimielisyyden saavuttamiseksi.

3. Jos yksikään allekirjoittajavaltio ei määräajassa ole pyytänyt neuvotteluja tai jos neuvottelut eivät ole johtaneet yksimielisyyteen kahden vuoden kuluessa pääsihteerille tehdystä ilmoituksesta, sopimusvaltio voi muuttaa lakiaan. Kyseisen valtion toteuttama toimenpide annetaan tiedoksi muille allekirjoittajavaltioille Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin välityksellä.

24 ARTIKLA

1. Jos sopimusvaltio sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on sen osalta tullut voimaan, haluaa liittyä sellaisen monenvälisen sopimuksen osapuoleksi, jonka pääasiallinen tarkoitus tai jokin pääasiallisista tarkoituksista on lainvalinnan sääntely tämän yleissopimuksen alaan kuuluvassa asiassa, sovelletaan 23 artiklassa määrättyä menettelyä. Edellä 23 artiklan 3 kohdassa mainittu kahden vuoden määräaika lyhennetään kuitenkin yhdeksi vuodeksi.

2. Edellä 1 kohdassa määrättyä menettelyä

ei sovelleta, jos sopimusvaltio tai jokin Euroopan yhteisöistä on jo liittynyt monenvälisen sopimuksen osapuoleksi tai jos monenvälisellä sopimuksella on tarkoitus muuttaa sellaista sopimusta, jonka osapuolena kyseessä oleva valtio on, tai jos kyseessä on Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten puitteissa tehty sopimus.

25 ARTIKLA

Jos sopimusvaltio katsoo, että muiden kuin 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimus ten tekeminen vaarantaa tällä yleissopimuksella toteutetun yhdenmukaisuuden, kyseinen valtio voi pyytää Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerää järjestämään tämän yleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden välisen neuvottelun.

26 ARTIKLA

Kukin sopimusvaltio voi pyytää tämän yleissopimuksen tarkistamista. Tällöin Euroopan yhteisöjen neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle tarkistuskonferenssin.

27 ARTIKLA

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan sopimusvaltioiden Euroopassa olevalla alueella Grönlanti mukaan lukien sekä Ranskan tasavallan koko alueella.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään,

a) tätä yleissopimusta ei sovelleta Färsaarilla, ellei Tanskan kuningaskunta antamallaan julistuksella toisin ilmoita,

b) tätä yleissopimusta ei sovelleta Euroopassa olevilla Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella sijaitsevilla alueilla, joiden kansainvälisistä suhteista Yhdistynyt kuningaskunta vastaa, ellei se tällaisesta alueesta antamassaan julistuksessa toisin ilmoita,

c) tätä yleissopimusta sovelletaan Alankomaiden Antilleilla, jos Alankomaiden kuningaskunta antaa sitä koskevan julistuksen.

3. Mainitut julistukset voidaan antaa milloin tahansa Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille tehtävänä ilmoituksella.

4. Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua alueella sijaitsevien tuomioistuinten tekemiä päätöksiä vastaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa aloitettua muutoksenhakumenettelyä pidetään näissä tuomioistuimissa käsiteltävinä menettelyinä.

28 ARTIKLA

1. Tämä yleissopimus avataan 19 päivänä kesäkuuta 1980 Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen osapuolilla olevien valtioiden allekirjoitettavaksi.

2. Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tai hyväksyttävä tämä yleissopimus. Ratifioimis- ja hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön.

29 ARTIKLA

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun seitsemäs ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu.

2. Kunkin allekirjoittajavaltion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän yleissopimuksen myöhemmin, yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kyseinen valtio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

30 ARTIKLA

1. Tämä yleissopimus on voimassa kymmenen vuotta sen 29 artiklan 1 kohdan mukaisesta voimaantulopäivästä myös niissä valtioissa, joiden osalta se tulee voimaan myöhemmin.

2. Jollei tätä yleissopimusta irtisanota, sen voimassaolo jatkuu ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan.

3. Irtisanomisesta on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille viimeistään kuusi kuukautta ennen kymmenen tai viiden vuoden määräjän päättymistä.

Irtisanominen voidaan rajoittaa koskemaan jotakin niistä alueista, joihin yleissopimus on 27 artiklan 2 kohdan mukaisesti laajennettu.

4. Irtisanominen koskee ainoastaan ilmoituksen tehnyttä valtiota. Muiden sopimusvaltioiden osalta yleissopimus pysyy voimassa.

31 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen osapuolina oleville valtioille

a) allekirjoituksista,
b) kunkin ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisesta,

c) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä,

d) 23, 24, 25, 26, 27 tai 30 artiklassa tarjotetuista ilmoituksista,

e) 22 artiklassa mainituista varaumista ja niiden peruutuksista.

32 ARTIKLA

Tähän yleissopimukseen liitetty pöytäkirja on sen erottamaton osa.

33 ARTIKLA

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, ja se talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen.

PÖYTÄKIRJA

Korkeat sopimuspuolet ovat sopineet seuraavasta yleissopimukseen liitettävästä määräyksestä.

Sen estämättä, mitä yleissopimuksessa määrätään, Tanska saa edelleen pitää voi-

massa merilain ("Sølov") 169 pykälän säännöksen tavaroiden merikuljetuksia koskeviin asioihin sovellettavasta laista ja muuttaa kyseistä säännöstä noudattamatta yleissopimuksen 23 artiklassa määrättyä menettelyä.

YHTEINEN JULISTUS

Allekirjoittaessaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset

I pyrkivät mahdollisuuksien mukaan välttämään lainvalintaa koskevien sääntöjen hajauttamista useisiin säädöksiin sekä näiden sääntöjen välisiä eroja, toivovat, että Euroopan yhteisöjen toimielimet pyrkivät, käyttäessään toimivaltaansa niiden sopimusten nojalla, joilla ne on perustettu, jos tarve sääntöjen antamiseen on, antamaan lainvalintaa

koskevia sääntöjä, jotka ovat mahdollisimman yhdenmukaiset tämän yleissopimuksen sääntöjen kanssa,

II julistavat aikovansa neuvotella keskenään tämän yleissopimuksen allekirjoittamisajankohdasta siihen saakka, kunnes yleissopimuksen 24 artikla sitoo niitä, jos jokin allekirjoittajavaltioista haluaa liittyä osapuoleksi sopimukseen, johon kyseisessä artiklassa määrättyä menettelyä sovellettaisiin,

III katsovat, ottaen huomioon vaikutuksen, joka sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehdyllä yleissopimuksella on lainvalintaa koskeviin sääntöihin Euroopan yhteisöissä, että kaikkien Euroopan yhteisöjen jäseniksi tulevien valtioiden olisi liityttävä tähän yleissopimukseen.

YHTEINEN JULISTUS

Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset

allekirjoittaessaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehdyn yleissopimuksen, haluavat varmistaa, että yleissopimusta

sovelletaan mahdollisimman tehokkaasti, pyrkivät välttämään yleissopimuksen yhtenäistävää luonnetta vahingoittavia tulkintajeroja, ilmaisevat valmiutensa

1. tarkastella mahdollisuutta siirtää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimet toimivaltaa tietyissä asioissa ja neuvotella tarvittaessa tätä koskevasta sopimuksesta,

2. järjestää säännöllisin määräajoin edustajiensa välisiä tapaamisia.

3.

ENSIMMÄINEN PÖYTÄKIRJA

Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa

EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-MUSPUOLET, jotka

VIITTAAVAT sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun yleissopimuksen liitteenä olevaan yhteiseen julistukseen,

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä pöytäkirjan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle annettavasta toimivallasta tulkita mainittua yleissopimusta, ja ovat tätä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajakseen:

.....

JOTKA Euroopan yhteisöjen neuvostossa kokoontuneina ja vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu seuraavien asiakirjojen tulkinnasta:

a) Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattu yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, jäljempänä Rooman yleissopimus,

b) sellaisten jäsenvaltioiden liittymistä Rooman yleissopimukseen koskevat yleissopimukset, joista on tullut Euroopan yhteisöjen jäseniä sen jälkeen, kun Rooman yleissopimus on avattu allekirjoittamista varten,

c) tämä pöytäkirja.

2 ARTIKLA

Jäljempänä mainitut tuomioistuimet voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sellaisesta käsiteltävänä olevassa asiassa esille tulleesta kysymyksestä, joka koskee 1 artiklassa mainittuihin asiakirjoihin sisältyvien määräysten tulkintaa, jos tämä kansallinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen:

- a) — Belgiassa:
la Cour de cassation / het Hof van Cassatie ja Conseil d'Etat / de Raad van State,
— Tanskassa:
Højesteret,

- Saksan Liittotasavallassa:
die obersten Gerichtshöfe des Bundes,
— Kreikassa:
τα αν;τατα Δι_αδ_ια,
— Espanjassa:
el Tribunal Supremo,
— Ranskassa:
la Cour de cassation ja le Conseil d'Etat,
— Irlannissa:
the Supreme Court,
— Italiassa:
la Corte suprema di cassazione ja il Consiglio di Stato,
— Luxemburgissa:
la Cour supérieure de justice sen toimiessa kassaatioistuimena,
— Alankomaissa:
de Hoge Raad,
— Portugalissa:
o Supremo Tribunal de Justiça ja o Supremo Tribunal Administrativo,
— Yhdistyneessä kuningaskunnassa:
the House of Lords ja muut tuomioistuimet, joiden päätöksistä ei voi hakea muutosta,

b) sopimusvaltioiden tuomioistuimet käsitellessään muutoksenhakuasiaa.

3 ARTIKLA

1. Sopimusvaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ratkaisua 1 artiklassa mainittuihin asiakirjoihin sisältyvien määräysten tulkintaa koskevaan kysymykseen, jos kyseisen valtion tuomioistuinten antama päätös on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen antaman tulkinnan tai 2 artiklassa mainitun toisen sopimusvaltion tuomioistuimen päätöksen kanssa. Tämän kohdan määräyksiä sovelletaan vain lainvoimaisiin päätöksiin.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta, jonka se on antanut tällaisen pyynnön johdosta, ei vaikuta päätöksiin, jonka vuoksi tulkintaa pyydettiin.

3. Sopimusvaltion kassaatiotuomioistuimen julkisasiamiehellä tai muulla sopimusvaltion määräämällä viranomaisella on oikeus pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ratkaisua tulkintakysymyksestä 1 kohdan mukaisesti.

4. Yhteisön tuomioistuimen kirjaajan on annettava ilmoitus pyynnöstä sopimusvaltioille, Euroopan yhteisöjen komissiolle ja neuvostolle; näillä on oikeus kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmia ja kirjallisia huomautuksia.

5. Tämän artiklan mukaisessa menettelyssä ei peritä oikeudenkäyntimaksuja eikä korvata kuluja.

4 ARTIKLA

1. Jollei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä, Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja sen liitteenä olevan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan määräyksiä, joita sovelletaan, kun tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua, sovelletaan myös 1 artiklassa mainittujen asiakirjojen tulkintamenettelyyn.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestystä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

5 ARTIKLA

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava ja hyväksyttävä tämä pöytäkirja. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristöön.

6 ARTIKLA

1. Tämän pöytäkirjan voimaantulon edellytyksenä on, että sen on ratifioinut seitsemän valtiota, joiden osalta Rooman yleissopimus on voimassa. Se tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa. Jos kuitenkin Brysselissä 19 päivänä joulukuuta 1988 tehty toinen pöytäkirja tietyn toimivallan antamisesta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkinnassa, tulee voimaan tätä myöhemmän ajankohtana, myös tämä pöytäkirja tulee voimaan toisen pöytäkirjan voimaantulopäivänä.

2. Tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen tapahtuva ratifioiminen tulee voimaan ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä edellyttäen, että jos kyseisen valtion suorittama Rooman yleissopimuksen ratifiointi tai hyväksyminen tai vahvistaminen on tullut voimaan.

7 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerii ilmoittaa allekirjoittajavaltioille

- a) kunkin ratifioimiskirjan talletuksesta,
- b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä,
- c) 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoitetuista määräyksistä,
- d) 8 artiklassa tarkoitetuista ilmoituksista.

8 ARTIKLA

Sopimusvaltioiden on toimitettava Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille sellaisten säädöstensä teksti, joiden vuoksi 2 artiklan a alakohdassa määrättyjen tuomioistuinten luetteloa on muutettava.

9 ARTIKLA

Tämä pöytäkirja on voimassa yhtä kauan kuin Rooman yleissopimus on sen 30 artiklassa määrättyin edellytyksin voimassa.

10 ARTIKLA

Kukin sopimusvaltio voi pyytää tämän pöytäkirjan tarkistamista. Tällöin Euroopan

yhteisöjen neuvoston pääsihteeri kutsuu koolle tarkistuskonferenssin.

11 ARTIKLA

Tämä pöytäkirja laaditaan englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan,

portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kymmenen tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa pöytäkirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle.

YHTEISET JULISTUKSET

Yhteinen julistus

Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset, jotka

allekirjoittaessaan Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoitusta varten avoinna olleen sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan ensimmäisen pöytäkirjan,

haluavat varmistaa, että pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan mahdollisimman tehokkaasti ja yhdenmukaisesti,

ilmoittavat olevansa valmiit järjestämään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kanssa

tietojenvaihdon ratkaisuihin, jotka ovat tulleet lainvoimaisiksi ja jotka mainitun pöytäkirjan 2 artiklassa luetellut tuomioistuimet ovat antaneet sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen nojalla. Tietojenvaihtoon sisältyy seuraavaa:

- toimivaltaiset kansalliset viranomaiset toimittavat yhteisöjen tuomioistuimelle 2 artiklan a alakohdassa mainittujen tuomioistuinten antamat ratkaisut sekä 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen tuomioistuinten antamat merkittävät ratkaisut,

- yhteisöjen tuomioistuin luokittelee nämä ratkaisut ja huolehtii asiakirjojen saatavuudesta sekä tarvittaessa laatii lyhennelmiä ja käännöksiä ja julkaisee erityisen tärkeät ratkaisut,

- yhteisöjen tuomioistuin ilmoittaa asiakirja-aineistosta pöytäkirjan osapuolilla olevien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle ja neuvostolle.

Yhteinen julistus

Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan Liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset,

allekirjoittaessaan Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoitusta varten avoinna olleen sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkintaa

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan ensimmäisen pöytäkirjan,

viittaavat sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen liitteenä olevaan yhteiseen julistukseen,

haluavat varmistaa, että pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan mahdollisimman tehokkaasti ja yhdenmukaisesti,

pyrkivät välttämään yleissopimuksen yhtenäistävää luonnetta vahingoittavia tulkintavirheitä,

katsovat, että kaikkien Euroopan yhteisöjen jäseniksi tulevien valtioiden olisi liityttävä tämän pöytäkirjan osapuoliksi.

4.

TOINEN PÖYTÄKIRJA

tietyn toimivallan antamisesta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen tulkinnassa

EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-MUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattu sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus, jäljempänä Rooman yleisso-pimus, tulee voimaan seitsemännen ratifioimis-, hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen, ja

KATSOVAT, että Rooman yleissopimuksen määräysten yhdenmukainen soveltaminen edellyttää sellaisen järjestelmän luomista, jolla varmistetaan niiden yhdenmukainen tulkinta, ja tämän vuoksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle olisi annettava asianmukainen toimi-valta jo ennen kuin Rooman yleissopimus tulee voimaan kaikkien Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden osalta,

OVAT PAATTANEET tehdä tämän pöytäkirjan ja sitä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajakseen:

.....

JOTKA Euroopan yhteisöjen neuvostossa, kokoontuneina ja vaihdettuaan oikeiksi ja asian-mukaisiksi todetut valtakirjansa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on Rooman yleissopimuksen osalta toimival-ta, joka sille on annettu sopimusvelvoittei-siin sovellettavaa lakia koskevan, Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avatun yleissopimuksen tulkinnasta Brysselissä 19 päivänä joulukuuta 1988 teh-dyssä ensimmäisessä pöytäkirjassa. Tässä yhteydessä sovelletaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehtyä pöytä-kirjaa ja tuomioistuimen työjärjestystä.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestystä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa Eu-roopan talousyhteisön perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

2 ARTIKLA

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tä-mä pöytäkirja. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin huostaan.

3 ARTIKLA

Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jäl-keen, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava allekirjoittajavaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

4 ARTIKLA

Tämä pöytäkirja laaditaan englannin, es-panjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, por-tugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kymmenen tekstiä on yhtä todistusvoimaisia, ja se talle-tetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pää-sihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa pöytäkirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle.

5.

YLEISSOPIMUS

Helleenien tasavallan liittymisestä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista

EUROOPAN TALOUSYHTEISON PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-MUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Helleenien tasavalta on Euroopan unionin jäseneksi tullessaan sitoutunut liittymään Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista,

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä tämän yleissopimuksen ja ovat tätä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

.....

JOTKA Euroopan yhteisöjen neuvostossa kokoontuneina ja vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

Helleenien tasavalta liittyy Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

2 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Helleenien tasavallan hallitukselle yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen kreikan kielellä laadittu teksti on tämän yleissopimuksen liitteenä. Kreikan kielellä laadittu teksti on todistusvoimainen samoin edellytyksin kuin sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen muut tekstit.

3 ARTIKLA

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristöön.

4 ARTIKLA

Tämä yleissopimus tulee voimaan sen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuu-

kauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä ratifioimiskirjansa tallettava Helleenien tasavalta tai jokin sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen ratifioineesta seitsemästä sopimusvaltiosta on tallettanut ratifioimiskirjansa.

Tämä yleissopimus tulee voimaan sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi sen myöhemmin, kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun se on tallettanut ratifioimiskirjansa.

5 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa allekirjoittajavaltioille

- a) ratifioimiskirjan tallentamisesta;
- b) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä sopimusvaltioiden osalta.

6 ARTIKLA

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka jokainen näistä kahdeksasta kielestä kirjoitettu teksti on yhtä todistusvoimainen, ja se talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle.

6.

YLEISSOPIMUS

Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista

**EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-
MUSPUOLET, jotka**

KATSOVAT, että Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta ovat Euroopan yhteisön jäseneksi tullessaan sitoutuneet liittymään Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista,

OVAT PAATTANEET tehdä tämän yleissopimuksen ja ovat tätä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

.....

JOTKA Euroopan yhteisöjen neuvostossa kokoontuneina ja vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta liittyvät Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoittamista varten avattuun yleissopimukseen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

2 ARTIKLA

Muutetaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevaa yleissopimusta seuraavasti:

1) Poistetaan 22 artiklan 2 kohta, 27 artikla ja 30 artiklan 3 kohdan toinen virke,

2) korvataan 31 artiklan d alakohta seuraavasti:

"d) 23, 24, 25, 26 tai 30 artiklassa tarkoitetuista ilmoituksista".

3 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevasta yleissopimuksesta englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen espanjan ja portugalinkin kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteinä I ja II. Espanjan ja Portugalin kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin sopi-

musvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen muut tekstit.

4 ARTIKLA

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristöön.

5 ARTIKLA

Tämä yleissopimus tulee voimaan sen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä ratifioimiskirjansa tallettava Espanjan kuningaskunta tai Portugalin tasavalta tai jokin sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen ratifioinut sopimusvaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

Tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi sen myöhemmin, kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kyseinen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

6 ARTIKLA

Euroopan yhteisöjen pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittajavaltioille:

a) ratifioimiskirjan tallettamisesta;

b) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä sopimusvaltioiden osalta.

7 ARTIKLA

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kym-

menen tekstiä ovat yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle.

